

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon 213.

Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Francoske volitve.

Spengler se je zlagal. In z njim vajajo sebe in lahkoverno čitajočo publiko vsi oni romantično-pesimistični proroki, ki vidijo romanski svet se potapljati v dekadenco. Baš nasprotno je res! Ta »Abendland«, glede katerega tekmujejo nemški zgodovinarji, kdo mu bo pripisal večjo senilnost, se pred našimi očmi dviga »preroben, ves nov« in narekuje zopet celi Evropi postave. Nikdar ni sijal francoskega imena »objemal takšna prostranstva kakor sedaj. Heroizem in jeklena volja pa, s katerim zdaj Francija kljubuje petim, številčno večjim narodom, nalikuje ter presega ono njenih klasičnih dob.

Francija (in z njo cel svet) je pričakovala, da se Nemčija dne 4. maja izreče jasno z »da«, ali »ne«, ali za pacifistični razvozlaj reparacijskega problema ali za revanšno trmo. Odgovor nemškega ljudstva je bil: »Ne vemo, morebiti da, morebiti ne.« Današnji enajsti maj bo zalučil v Berlin — kakor je z vsa verjetnostjo pričakovati — repliko, ki jo bodeta jasno razumela kakor junjer v Ermellandu tako ogiljar v švarzwaldskih šumih.

Pretežna večina našega naroda je še vajena, motriti Francijo skoz nemška očala; ona jo vidi, kakršna je bila v Dreyfusovih časih. Pa od tedaj je preteklo četrto stoletje. Desetkrat in stokrat je res, da je francosko ljudstvo strankarsko razcepljeno na preobilo šteto taborov, da je v njih političnih koncepcijah mnogo formalizma, da so si strankarski programi podobni kakor krajači krajači itd. Stisto kandidatnih list je bilo tokrat prijavljenih. Ali to ni že nad desorganizacijo, ali to ni že očitveni razpad? Da in ne. To je le demontaža prastarih šablon. To je pa tudi smotreni razvoj demokracije obnem. V Franciji, kjer niso politične stranke odvečevale v rokah plutokracije ohlokratje kakor v Združenih državah, se je ljudstvo s stoletnim izvajanjem demokracijskega načela politično, njem demokracijskega načela politično, duševno ter gospodarsko tako diferenciralo, da je že sleherni zadevali doždelek lahko strankotvorni činitelj. Ne v tem zmislu seveda, kakor v enolični, revni karpatški Rusiji, kjer se je pred dobrim mesecem prepiralo 24 strank za borbi šest mandator, temveč tako, da ostane ta razlikujoči činitelj le posamezen, organično spojen zvok v bučni simfoniji, ki ji pravimo dnevno politično življenje. Velika načela iz 1782, 1830, 1848 in 1875 so postala že integralni del sleherne frakcije. To, kar loči danes v političnem oziru so (ako izvajamo komuniste) le še trenutni socialni, gospodarski, departementalni oziri. Zato funkcionirajo programatična načela le še kot skupna napisna tabla, so le bolj formalnost. Ta formalnost pa nam pada v oči (tudi v drugih ogledih) kot zlo, ker nismo še dospeli blizu te politične kulture in zato, ker se nam zdijo formalno vse to, kar je jasno ter samoumevno. Francoska miselnost pa je jasna, kakor je jasna matematična izravnost in realnost franc. jezika. Skratka: franc. polit. strankarstvo se polagoma preoblikuje po metodah specijelnih dnevnih in regionalnih zahtev; frakcije je mnogo, strank v srednjeevropskem zmislu le za pet prstov in te stranke so pravzaprav že lige in spreminjajoči se konfiguraciji lig se bo najbrž usmerjal moderni pravec politike. (Ostrogorski bi danes rekel, da je imel s svojim nasvetom vseeno prav!) Odpusti čitatelj, da smo razpredli malce preširoko to stvar, ampak včasih je treba samoumevnosti tudi povedati, danes pa zato, da ne bo kdo jutri še čudil, ko bomo poročali o izidu volitev morda z dolgim katalogom strankarskih imen.

Z današnjimi franc. volitvami se sicer v nejasnih, šibkih konturah, toda vseeno vidno, prikazuje, kar bi mogli poimenovati meddržavno demokracijo. Že letošnje angleške volitve so se vršile v precejšnji meri pod vtisom reparacijskega problema. Današnji votum franc. volilca bo neposredni odgovor na votum, ki ga je dal nemški narod četrtega maja. Angleške volitve, ki se pri sedanjem stanju stvari dajo pričakovati morda že letos, bodo izjavo angleškega ljudstva k 4. in 11. maju. Repa-

Preokret v krizi.

Trifković je dobil mandat za koncentracijsko vlado.

Posvetovanja krone z vladnimi in opozicijskimi politiki.

Beograd, 10. maja. (B) Danes je kralj nadaljeval posvetovanja glede sestave vlade in je opustil nameravani lov. Vlada je neprestano konferirala v predsedništvu vlade, a opozicija v narodni skupščini. Voditelj opozicijskega bloka g. Ljuba Davidović je bil poklican ob pol 12. uri na dvor, kjer se je dolgo razgovarjal s kraljem o koncentracijski vladi g. Marka Trifkovića brez radičevcev. Gosp. Davidović je javil vašemu dopisniku, da pogajanja za koncentracijsko vlado napredujejo. Nato je bil pri kralju tudi g. Marko Trifković. Kralj je posredoval, da se doseže sporazum med Trifkovićem in Davidovićem. Končno je dal kralj mandat za sestavo koncentracijske poslovne vlade g. Trifkoviću. Med tem časom se je posvetoval g. Pašić z Ljubo Jovanovićem, če naj bi se sprejela in izvedla kraljeva želja za koncentracijsko vlado. Iz dvora je odšel Trifković okoli 2. ure popoldne k Pašiću na dom. Marko Trifković se bo najbrž pričel danes pogajati s parlamentarnimi skupinami.

Beograd, 10. maja. (B) Z ministrom Trifkovićem je bil hkrati na dvoru tudi načelnik opozicije Davidović, čigar avdijenca je trajala do 12. ure 5 minut. Gosp. Davidović je izjavil po avdijenci novinarjem, da na dobil mandata, da pa gre za sestavo koncentracijske vlade. Minister Marko Trifković je razpravljal s kraljem o koncentracijski vladi. Krona je izrazila željo, naj bi se na vsak način sestavila taka vlada. Na koncu avdijence je kralj Aleksander poveril g. Trifkoviću mandat za sestavo poslovne koncentracijske vlade.

Takoj po avdijenci je šel g. Trifković ob 14. uri v stanovanje g. Davidovića in je ostal pri njem pol ure. Sporočil mu je željo kraljevo in pa, da je dobil mandat za koncentracijsko vlado.

Ob 15. je bil pozvan na dvor načelnik jugoslovenskega kluba dr. Korošec, ki je ostal na dvoru skoraj dve uri. Za njim je bil sprejet predsednik muslimanskega kluba dr. Spaho. Avdijenca je trajala eno uro. Kralj je želel v teh konzultacijah izvesti razpoloženje parlamentarnih skupin o koncentracijski vladi. Dr. Korošec in dr. Spaho sta se izjavila za tako vlado, toda z gotovimi pogoji, ki jih pa bosta stavila mandatarju krone Trifkoviću.

Vladar je sprejel potem bivšega ministra za socialno politiko dr. Peleša, ki je bil v avdijenci skoraj eno uro. Dr. Peleš je povedal kralju svoje mnenje o koncentracijski vladi. Rekel je, da bo šlo zelo težko s tako vlado, ker je med posameznimi parlamentarnimi skupinami in vodilnimi osebami teh strank toliko nasprotij, da jih bo le težko premostiti. Težava je tudi radi heterogenosti teh skupin.

Po 19. uri je bil povabljen na dvor predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović, ki je ostal dolgo v razgovoru s kraljem. Krona se je posvetovala z njim o uspehu mandata, ki ga je dala g. Trifkoviću. Gosp. Jovanović je povedal kralju svoje mnenje, da bo šlo težko s koncentracijsko vlado zaradi heterogenosti opozicije.

Pogajanja za sestavo koncentracijske vlade.

Pogoji samostojnih demokratov.

Beograd, 10. maja. (B) Ob 16.30 se je sestel g. Trifković z ministrom Svetozarjem Pribičevićem, ki je stavil svoje pogoje za vstop v koncentracijsko vlado. Pogoji so precej težki. Tako zahteva g. Pribičević med dr., da se g. Davidović, oziroma demokratski klub popolnoma odcepi od radičevcev in da opusti svojo politiko. Nadalje je zahteval, da se ima popolnoma izvesti vidovdanska ustava in narodno in državno edinstvo. Opozicija pa odklanja že vnaprej te pogoje.

Potem je posetil g. Trifković v ministru za gradbe predsednika zbornice Jovanovića in ministra Uzunovića. Govorili so o vseh eventualnostih, ki jih je treba predvideti pri poskusih za sestavo koncentracijske vlade.

Trifkovićev porazgovor z Davidovićem.

Beograd, 10. maja. (B) V ministrski sobi narodne skupščine je imel ob 18. mandatar krone Trifković prvo konferenco z voditeljem opozicije Davidovićem. Razpravljala sta o pogojih z ene in druge strani za vstop v koncentracijsko vlado. G. Davidović je za svojo osebo pristal na pogoje Trifkovićeve, rekel pa je, da bo dal končnoveljavni odgovor, ko se posvetoje z ostalimi načelniki opozicijskega bloka. Kakor se doznava je eden glavnih pogojev g. Trifkovića, da v koncentracijski vladi ne smejo biti zastopani radičevci ter da se ostala opozicija odcepi od njih. G. Davidović je obljubil, da bo odgovoril morda še nocoj.

Davidović ima proste roke.

Beograd, 10. maja. (B) Ob 18.30 je bila seja demokratskega kluba, katere so se udeležili tudi člani glavnega odbora stanke. Načelnik Davidović je poročal o svoji današnji avdijenci pri kralju in o konferenci, ki jo je imel z g. Trifkovićem. Klub je poslušal le glavne pogoje g. Trifkovića za vstop v koncentracijsko vlado in sploh ni razpravljal o njih. Pustil je g. Davidoviću proste roke, da nadalje vodi pregovore za koncentracijsko vlado.

Slabi izgledi za sestavo koncentracijske vlade.

Beograd, 10. maja. (B) Od 17. do 20. je bila seja ministrskega sveta, na kateri je poročal g. Pašić o novo nastalem položaju. Po daljši debati je dobil minister Trifković proste roke, da skuša sestaviti koncentracijsko vlado. Vlada stoji na stališču, da se taka vlada ne da sestaviti le z enim delom radikalov, ampak s celo radikalno stranko, pri čemer ne bi bil nihče izvzet. Jutri bo torej g. Trifković nadaljeval pogajanja s politiki.

Potem se je sestel h konferenci opozicijski blok, na kateri je g. Davidović obvestil dr. Korošca in ostale člane bloka o svojih porazgovorih z mandatarjem krone Trifkovićem. Jutri se posvetoje g. Trifković z dr. Korošcem, dr. Spahom in tudi Lazićem, ako se bo slednji že povrnil iz Zagreba.

Po konferenci z g. Davidovićem je šel minister Trifković k predsedniku vlade Pašiću in ga je obvestil, kakor tudi ostale ministre, o svojem dosedanjem uspehu pri opoziciji.

Ob 18.30 je šel g. Trifković zopet na dvor, da sporoči kralju o prvih uspešnih porazgovorih z opozicijskim blokom. Krona mu je naročila, da naj pogajanja nadaljuje jutri z Spahom in dr. Korošcem in naj jutri popoldne o tem poroča.

Po svojem povratku z dvora je prišel Marko Trifković na sejo ministrskega sveta, ki se je začela ob 17. in je obvestil g. Pašića o izgledih za sestavo vlade, pričakujoč odločitve kabineta, ali definitivno sprejme koncentracijo ali ne.

Pogoj radikalov.

Beograd, 10. maja. (B) Ministrski predsednik Pašić je zvečer po seji vlade sporočil g. Trifkoviću definitivne pogoje radikalne stranke za vstop v koncentracijsko vlado, v katero bi vstopile tudi nekatere stranke iz opozicije. Ti pogoji so: 1. S strankami opozicijskega bloka se je treba razgovarjati posebej. Blok kot tak se ne priznava in ne more kompaktno vstopiti v kabinet. 2. Poedinih strankam opozicije se stavi pogoji vsaki posebej. 3. Integralna izvedba vidovdanske ustave. 4. Opozicijski blok se mora raziti, tako bi prišla pri vstopu v vlado v poštev vsaka stranka posamezno in ne kot članica bloka. 5. Izključenje radičevcev iz vsake kombinacije.

Minister Trifković je izjavil g. Pašiću, da se jutri zopet sestane z načelniki opozicijskega bloka in da bo jutri popoldne obrazložil kralju položaj in mu dal končnoveljavni odgovor.

Spopad med Rusi in Romuni?

Beograd, 10. maja. (B) Po došlejši ne potrjenih vesteh iz Bukarešte so vpadle ruske čete v Besarabijo. Ob meji so bili krvavi spopadi z rumunskimi obmejnimi stražami, pri čem-

mer je bilo na obeh straneh več mrtvih in ranjenih. Naše zunanje ministrstvo ni prejelo o tem spopadu še nobenega potrdila, dobilo pa je zasebno brzojavko o tem.

Kraljica odpotuje danes; prestolonaslednikom na Bled.

Beograd, 10. maja. (B) Jutri zjutraj odpotuje kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom v spremstvu dvornih dam in ostalega spremstva s posebnim vlakom na Bled, kjer ostane do odhoda kralja in kraljice v Pariz. V Franciji ostane kraljeva dvojica približno deset dni. Prestolonaslednik ostane ta čas na Bledu.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 10. maja. Napoved za 11. maj. Naglo zboljšanje, nekaj topleje.

račno vprašanje pa bo ostalo še dolgo vrsto let, k temu se oglašajo drugi težki mednarodni dogodki, važni za vse evropske velesile. Parlamenti teh držav, v katerih dominira in odloča o njih sestavi že zdaj zunanja politika, se bodo volili čim čišče in bolj v plebiscitarnem zmislu z ozirom na poedina važna meddržavna vprašanja, med tem ko bo notranja državna politika še umikala, kakor doslej, vedno bolj k tehnično - strokovnim zborom in bo ljudstvo izvrševalo svojo zakonodajno suverenost le v obliki nadzora. To se pravi: zdi se nam, da se z današnjim dnem pojača ona tendenca, ki gre za tem, da si narodi o velikih medsebojnih ali skupnih vprašanjih izmenjajo neposredno svoje nazore v plebiscitarnih volitvah, ki se razpišejo vedno tedaj, kadar trenutni parlament očitno ni dobil od svojih volilcev mandat za ravno sporno zadevo. Kar se glede notranjdržavnih zadev prakticira že sedaj, se bo moralo glede zunanjih še bolj. V tem zmislu pričajo tudi mnogi reformni načrti, ki krožijo zdaj v raznih oblikah po evropskih državah, da se parlamenti razbremenijo o legislativnega balasta ter odločajo le o kapitalnih vprašanjih. Ker je pa usoda srednjih in malih državic le majhen

NEVARNOST POPLAV SE NI MINULA.

Beograd, 10. maja. (Z) Po obvestilu poljedelskega ministrstva nevarnost povodnj še ni minula. Pri Beogradu je voda upadla samo za 70 cm. Zaradi neprestanega deževja nevarnost še vedno obstoji.

MILLERANDOV POSET V VARŠAVI IN PRAGI.

Praga, 10. maja. (K) Kakor poroča »Pravo Lidu«, bo francoski predsednik Millerand ob svojem potovanju v Varšavo v juniju t. l. prišel tudi v Prago, da vrne poset predsednika Masaryka.

krog v velikem krogu v usodi velikih narodov, se bo ta meddržavna parlamentarna izmena nazorov, neposredno priobčevanje svoje volje od naroda do naroda posplošilo, postala nova poteza demokratizma. Takšen razvoj, prorokovan nekdanj od polit. idealistov, je bila pred četrto stoletjem še urnebesna fantazija in k fantazijam bodo gorenje naše misli prišli tudi čitatelji.

In to z važnim razlogom. To, čemur je vojna narode predvsem naučila, je načelna nezaupljivost in zavest, da se je v odločilnih trenutkih zanesti edinole na lastno, dobro oboroženo pest. V era v dano besedo je tako zrahljana, da še dolgo ne bo mogla podpreti napredovanja meddržavne demokracije. V tem znamenju stoji tudi sedanja francoska politika. Tudi danes bo francoski volilec predvsem poslušal glas, ki v prvi vrsti velevala samozaščito.

Clemenceau danes morda na kakšni farmi premišljuje o nevhvalečnosti tega sveta, toda silni njegov duh bo vodil premislek volilcev. Če ba danes vstal Julius Cezar, bi ugotovil, da se ob Renu načeloma ni nič spremenilo in velel bi svojim vojskavom napraviti nove in še višje naslone.

Volitve v Bolgarski.

Nepovoljni rezultat za vlado.

Beograd, 10. maja. (Z) Po sporočilu bolgarskega poslanstva je bolgarska vlada pri zadnjih okrožnih volitvah dobila 50 odstotkov glasov. Zemljoradniki so dobili 30 odstotkov, vse druge stranke pa 20 odstotkov. Če upoštevamo veliko nasilje, s katerim so bile izvedene volitve, so rezultati prav nepovoljni.

KONFLIKT MED RUSIJO IN NEMČIJO.

Moskva, 10. maja. (Ag. Rosta.) Predsednik ruskih sovjetov Rjgov je izjavil o diplomatskem sporu z Nemčijo, da se trgovinski stiki med obema državama ne bodo poprej vzpostavili, dokler ne bo Nemčija jamčila, da se ne bodo več pripetili slični dogodki, kakor oni v Berlinu. Nemška vlada se hoče po sprejetju poročila izvedencev prikupiti Franciji. Ako Rusija ne dobi zadoščenja, bodo prekinjeni vsi trgovinski odnosi z Nemčijo, kar bo imelo posledice seveda tudi na političnem polju. Glede pogajanj v Londonu se je izrazil Rjgov zelo optimistično.

Nova ofenziva proti franku.

Spekulaciji še ni dovolj poraza.

Pariz, 10. maja. (Havas) Casopisje piše o novi ofenzivi proti franku in poudarja, da je ta v zvezi s francoskimi volitvami, ki se imajo pravkar izvršiti. Listi presojaajo prekoslej brez pridržka položaj optimistično. »Matin« ugotavlja, da sta Poincaré in finančni minister takoj ukrenila vse potrebno s sredstvi, s katerimi v zvezi s francosko banko vedno razpolagata.

Borzna poročila.

Trst, 10. maja. Devize, Zagreb 27.70—27.95, Francija 134—134.75, London 97.95—98.15, New York 22.35—22.45, Švica 397—400, Praga 65.60—65.90, Dunaj 0.03125—0.0320 — Valute. Dinarji 27.70—28, avstrijske krone 0.0310—0.0320, dolarji 22.30—22.40, funti 97.80—98.

Curih, 10. maja. Beograd 6.975, New York 563.50, London 24.61, Pariz 33.75, Milan 25.10, Praga 16.50, Budimpešta 0.0660, Bukarešta 2.85, Sofija 4.10, Dunaj 0.00791250.

Berlin, 10. maja. Beograd 5.18, Dunaj 5.98, Milan 18.95, Praga 12.46, Pariz 25.34, London 18.405, New York 4.19, Curih 74.61.

Ali si član Jugoslovenske Matice?

K tehniki francoskih volitev.

Da dajo demokratični misli v danih realnostih čim najučinkovitejši izraz, so po vojni kakor stari, tako tudi novi narodi uvedli proporcionalni volilni red. Seveda je ta volilni red izpadel povsod drugače, kakor je pač ugajal onim političnim organizacijam, ki so tedaj ravno imele oblast in v kolikor so bile prisiljene pristati na kompromise, narekovane od drugih.

Francoski predvojni volilni sistem je bil enak onemu, ki smo ga poznali v bivši Avstriji. Vsak okraj je volil po enega poslanca z absolutno večino glasov; ako se ta pri prvem skrutinju ni dosegla, je pri drugem odločala ožja volitev. Ta sistem je veljal v Franciji že dolgo kot zastarel ter je imel vsled strogo izvedene centralistične uprave dokaj slabih posledic. Ne le da so bile manjšine iz zakonodajnega sodelovanja izključene, poslanec je postal tekmo časa pravi sluga svojih mandatov, državno uradništvo pa agitačni personal vsakokratnega strankarskega potentata.

Bistvene določbe volilnega reda.

V »revolucionarni« Franciji so bile po vojni konservativne sile tako jake, da se je kot kompromisna formula med pred- in povojno koncepcijo demokratične pravičnosti s zakonom z dne 12. julija 1919 uvedel mešani volilni sistem, t. j. večinsko načelo omiljeno z manjšinskih zastopstvom.

Voli se po načelu proporcionalnega pravičja. Vsak departement (oblast) je ob enem volilni okraj in sicer voli vsak departement toliko poslancev, kolikokrat obsega 75.000 prebivalcev francoske narodnosti.

Izvoljen je vsak kandidat, ki dobi pri prvem skrutinju absolutno večino oddanih glasov (seveda pod pogojem,

da je dosti mest za vse, ki so dosegli absolutno večino).

Ako se na ta način ne razdele vsi mandati (kar se seveda vedno dogaja), se razdele ostali po številu glasov, ki jih je zbrala na svojo listo katerikoli politična stranka.

V to svrhu izvede volilna komisija naslednje dve operaciji:

a) ona določi volilni količnik in sicer na ta način, da razdele število za posamezne kandidatne liste oddanih glasov s številom poslancev, ki naj se izvolijo v departementu;

b) potem določi povprečnost vsake liste in to tako, da deli skupno število glasov, oddanih za kandidatne dotične liste, s številom kandidatov, navedenih na kandidatski listi.

Razdelitev mandatov po proporcionalnem pravilu pa se izvrši na sledeči način:

1. Oni, ki so dosegli absolutno večino, so eo ipso izvoljeni.

2. Ostali mandati se razdelijo tako, da dobi vsaka kandidatska lista toliko mandatov, kolikokrat obsega njena povprečnost volilni količnik.

3. Mandati, ki ostanejo po tej operaciji še vedno neprisojeni, se dajo oni kandidatski listi, ki izkazuje najvišjo povprečnost.

Nadalje bodi omenjeno, da je dovoljena takozvana »panachage«, to je, vsaki volilec sme na glasovnici, na kateri so natisnata imena kandidatov, prečrtati eno ali več imen ene liste, katero voli, ter napisati imena kandidatov, vzetih iz drugih kandidatskih listi.

Ponazorimo ta komplicirani sistem s primerom. Recimo, da je bilo oddanih v kakšnem departementu 60.240 veljavnih glasov za 4 razne liste in da je izvoliti 6 poslancev.

Količnik znaša $60.240 : 6 = 10.040$.

Glasovi se porazdele n. pr. sledeče:

Lista A:	Lista B:	Lista C:	Lista D:
P. 33.645	C. 18.125	L. 15.247	V. 5.164
L. 29.827	F. 16.247	K. 14.620	S. 4.032
M. 29.640	H. 15.822	F. 12.172	T. 3.392
N. 25.274	I. 12.659	I. 8.625	B. 1.123
O. 18.401	R. 8.404	C. 6.018	Z. 1.119
D. 12.524	S. 4.031	R. 5.101	P. 1.082
148.311	75.286	61.791	15.812

Kandidat P. na listi A je izvoljen s absolutno večino (več nego polovico od 60.240).

Lista A pa dobi še dva nadaljna mandata in izvoljena sta tudi L. in M., ker obsega povprečnost liste (148.311 : 6 = 24.718) dvakrat količnik 10.040.

Lista B dobi en mandat in izvoljen je kandidat C., ker obsega povprečnost te liste (75.286 : 6 = 12.547) količnik 10.040 le enkrat.

Tudi lista C dobi samo en mandat, ker obsega njega povprečnost (11.965) količnik (10.040) le enkrat. Izvoljen bo kandidat L.

Lista D ne dobi nobenega mandata, ker je njena povprečnost (2.635) manjša kakor količnik 10.040.

Stranka A odnese torej s svojimi 148.311 glasovi tri mandate, ostale tri stranke B, C in D s 152.889 glasovi zbranimi na njih kandidate, pa le dva mandata. Francoski volilni sistem torej v močni meri protizira velike stranke, obenem pa daje premijo agilni agitaciji velikih strank, kajti ako število onih volilcev, ki so volili, ne dosega polovice števila opravičenih volilcev, se vrši drugi skrutinji. Ta se vrši tudi tedaj, ako nobena lista ne doseže količnika.

Ta volilni sistem je še dosti »nepopolen in v pretekli legislaturi je bilo obilo iniciativ za njegovo temeljito popravilo. Francozi so hoteli s tem sistemom, ki obstoji v tem, da povzroča ta preveliki strankarsko razcepljenost, kar silno otežkoča tvoritev nosne in trajne vladne večine. Vendar pa so si to svojo namero pokvarili s tem, da so pripustili »panachage«, kar silno oslablja večinske stranke. Ker se namreč vladne večinske stranke v Franciji silno nagibajo k evropsko-spolšni razdrobljenosti, ob-

stoji v mnogih departementih nevarnost, da nobena frakcija ne doseže količnika in da pripade potemtakem pretežno število mandatov oni stranki, ki se »panachage« v prid kandidatov drugih strank ne poslužuje, t. j. komunistom. Od tod ta anomalija, da se boljšeška hidra drži v deželi največje ljubazni do zasebne lastnine.

Razmerje strank v starem parlamentu.

Radi popolnosti navedimo še par podatkov o strankarski konfiguraciji v pretekli francoski zakonodajni dobi.

Volitve dne 16. novembra 1919 so spremenile sliko franc. parl. zastopstva takole:

	1. 1914	1. 1919
Konzervativci in Action Libérale (klerikalci)	65	111
Progresisti	50	125
Levičarski republikanci (alliance démocratique)	96	139
Radikalni in radikalni socialisti	249	147
Republikanski socialisti	37	34
Zedinjeni socialisti	105	70

Po 20 letih torej zopet konzervativni parlament, ki se je začetkom 1920 zorganiziral po naslednjih vidikih:

1. Nacijski blok (vladna večina):
i. Republikansko-demokr. antanta (Entente républicaine démocratique) obstoji iz nekaterih progresistov, pravega krila levičarskih republikanov in nekaterih od Action Libérale, zasleduje umerjeno politiko, je za versko svobodo in odločno proti boljševski Rusiji. Šteje okoli 185 članov, njen predsednik je Arago.

2. Republikanska demokratična leвица (Gauche républicaine démocratique) včlenjuje one člane Alliance démocratique, ki niso vstopili v prvo skupino. Šteje 93 članov, njen predsednik je Louis Barthou.

3. Levičarski republikanci (Républicains de gauche) obstoji iz članov od Alliance démocratique in nekaterih progresistov. Ona šteje ca 60 članov, njeni voditelji so Le Trocquer, Tardieu, Leygues, Louchet.

4. Republikanska in socialna zveza (Action républicaine et sociale). Ona tvori levo krilo Nac. bloka, šteje okoli 45 članov; njeni vodniki: Bokanowski, Bertrand.

II. Izven Nacijskega bloka vrše opravila parlamentne opozicije sledeče skupine:

1. Neodvisni (Indépendants), večinoma konzervativci in monarhisti. Okoli 30. Voditelj: Léon Daudet.

2. Republikanski socialisti (Républicains socialistes) štejejo okoli 25 članov. Voditelji: Briand, Viviani, Vidal.

3. Radikalni in radikalni socialisti (Groupe du Parti radical et radical-socialiste). Po večini malomeščanska stranka, antiklerikalna. Šteje ca 85 članov. Voditelji: Herriot, Buisson, Klotz.

4. Skupina socialistične stranke (Groupe du Parti Socialiste) zastopa francosko sekcijo druge internacionale ter vzdržuje načela starega francoskega

socializma. Ima okoli 50 članov. Voditelji so: Blum, P. Boncour, Varenne.

5. Komunisti (Groupe du Parti communiste). Šteje okoli 15 članov, njeni voditelji so: Cachin, Vaillant-Couturier. Okoli 20 poslancev ne spada k nobeni grupi.

BOJ blokov.

Kakor smo videli, daje volilni red prednost velikim strankam. Zato so skušale stranke leve na vsak način stvoriti levi blok (bloc des gauches), kateremu naj bi pripadale vse socialistične stranke. V začetku je kazalo, da se bo stvoritev levega bloka tudi posrečila. Kmahu pa je prišlo razočaranje. Opominj voditeljev levičarskih strank so bili brezuspešni, kajti v več ko 30 departmanih je postavljeno 3 do 4 socialističnih kandidatskih listi.

Desničarski nacijski blok pa je nasprotno preizkušnjo prestal in razven v Parizu in nekaterih večjih mestih nastopa enotno. Vsled tega so izgledi levičarskih strank zelo padli.

Končno bi pripomnili še to, da je tudi med levičarskimi strankami vse polno pristašev odločne politike proti Nemčiji. V tem oziru so mnenja le malo deljena, vsled česar so nemški računi na posledice eventuelne, toda malo verjetne zmage leve, zelo pogrešeni.

Tržaško pismo.

Nasprotje med Marinettijem in Mussolinijem. — Vatikan se naj Italijanizira! — Idejna kriza v fašizmu.

V Trstu, 9. maja 1924.

Fašizem je nedavno proslavil svojega filozofa, kakor sem Vam poročal v zadnjem pismu, a svoje politične filozofije ni še našel. To nam jasno dokazuje sedanja mnogobesedna polemika med različnimi fašističnimi listi o vprašanju »normalizacije« in »revizionizma«. Posebno se razgreva o nekateri fašistični mogočniki za »revizionizem«, kajti le revizija dosedanjih fašističnih metod (bolj ko fašistovske ideje same) more dovesti do izluščenja one prave vsebine fašizma, ki naj bi bila po mnenju revizionistov njegova trajna in nespremenljiva podlaga — njegova filozofija.

Ze v zadnjem pismu sem omenil, da je imel fašizem po svojih metodah in po vsej svoji vrtoglavosti vsaj v prvih letih popolno futuristično obeležje. Oče italijanskega futurizma Marinetti je bil s ustanovitvijo prvih fašistov. On je vodil ono znano bitko v Milano proti socialistom, s katero se je začel nasilni pohod fašizma (15. aprila 1919). Marinetti je bil kandidat na fašistiški listi pri volitvah v l. 1920, bil je skupaj z Mussolinijem v ječi in je s svojimi spisi gotovo največ pripomogel k onemu zrevolucioniranju italijanske mladine, ki je omočilo njen revolucionarni in nasilni nastop proti liberalni in demokratični preteklosti v prilog »bodočnosti« velike imperijalistične Italije.

Idejno se je Marinetti kmalu sprl z Mussolinijem in drugimi voditelji fašizma in je v l. 1919 izstopil iz fašizma. Toda samo idejno, ne pa tudi drugače. Metode fašistovske borbe so bile takšne, kakor jih je on pridigal: poveljevanje nasilja, prezir vsega dotedanjega, brce, napadi, spopadi, kljubovanje nevarnosti in smrti, revolucija, pohod proti vsemu staremu, obnemogemu in gušljemu, paraličnemu in vsemu drugemu, kar je bilo označeno z brezštevili pridrevki, ki dišijo italijanski futuristično-fašistični slovar tedanje dobe. Vsa zgodovina fašizma prvih treh let njegovega uveljavljanja dokazuje, da se je ravnal strogo po receptu futurističnih kričev.

Toda vse to je le zunanost pokreta, vidne oblike fašizma, nikakor pa ne fedro njegove notranje vsebine. Kakor rečeno, Marinetti v tem oziru ni imel sreče. Oče futurizma je popoln moralni in politični anarhist, zahteva odpravo družine, policije in sploh vsakega omejevanja individua. Gnala preteklost in po njegovem mnenju najmočnejšo zaslobo v tem, da se nahaja na ozemlju Italije Vatikan. Neobhodni predpogoji za absolutno zmago »heroične« bodočnosti nad gnilo in paralično preteklostjo je odstranitev, izgon papežev iz Italije ali, da rabim njegov izraz, devatikanizacija (svatcanamento) Italije. V svojem delu »Monoplane du Pape« je povedal v »poetični« obliki, kako si to predstavlja. Futuristi bi ugrabili papeža in ga odvedli z aeroplanom nad Jadransko morje. Tu bi ga vrtil iz letala v morje in tako bi našel konec zadnji papež. Italija bi bila »devatikanizirana«!

Toda ravno v teh temeljnih točkah je nastalo nepremostljivo nesoglasje med fašisti-futuristi in Mussolinijevimi pristaši. To pa ne toliko, z ozirom na vsebino vatičanske nevarnosti za italijansko državno misel, katero Mussolini ravno tako priznava in sovrži kakor Marinetti, temveč predvsem glede metode in taktike, ki naj kaže pravo pot do cilja. Futuristične politične utopije (artekracija idej) pač niso mogle ugajati Mussoliniju. Mogočna in »cesarska« Italija,

o kateri sanja in v katero slepo veruje sedanja italijanska pokolenja, bi se pač ne moglo zgraditi na razvalinah italijanske družine, cerkve, monarhije in drugih, narodnih in moralnih vrednot. Podlaga bodoče velične Italije, to se pravi bodoče nadvlade italijanskega plemena nad vsemi drugimi narodi, je videl Mussolini že v začetku v »revoluciji k idealizmu« (rivolta ideale). Naloga te revolucije je, da osvobodi duševne in materialne tekovine italijanskega naroda od vseh spon preteklosti, vije monarhije, cerkvi, veri, družini in vsem institucijam sploh novo življenje, jih pomladi in jih popolnoma disciplinira, da bodo slepo služile načrtom novega italijanskega pokolenja, ki hočejo ustvariti večjo in lepšo — t. j. »heroično in imperijalistično, svetovno Italijo«. Zato pa je Mussolinijev načrt za rešitev cerkvene vprašanja v Italiji popolnoma drugačen: svojega cilja noče doseči s tem, da bi Italijo »devatikaniziral«, temveč je njegov ideal italijanizacija Vatikana.

Marinetti in njegovi futuristi so si prizadevali na vse kriple, da bi se fašizem že takoj v začetku izrekel proti monarhiji in proti Vatikanu. Ni se jim posrečilo in zato je Marinetti že v l. 1919 izstopil iz fašizma, a ta poslednji je črpal svojo idejno moč iz filozofov kakor Vico, Arinal, Croce, Gentile in drugih manj znanih propovednikov »idealne revolucije«. Ni pa nobenega dvoma, da so dali fašizmu vso njegovo znanje, obliko ravno »futuristični filozofiji«, t. j. propovedniki brce, nasilja, boja proti preteklosti, revolucije mladih proti starim.

Treba je seči nazaj do teh začetkov fašizma, ako hočemo razumeti sedanja moralno krizo, ki jo preživlja italijanski fašizem. Ni to edina, temveč so sične krize nekake njegova kronična bolezen, neozdravljiv spor, ki ga razkrajja s tem večjo silo, čim večji in pomembnejši so dogodki, ki ločijo posamezna razdobja zgodovine nove fašistovske Italije. Taki dogodki — mejniki so dosedaj predvsem pohod na Rim in zavladanje fašizma in na drugi strani zadnja volilna zmaga fašistovske stranke. Pred temi dogodki je prevladovala v fašizmu revolucijonarna futuristična oblika nad vsebino, kakor so jo mislili voditelji, toda po zmagi, po popolni zmagi fašistovskega gibanja je moral stopti pomen znanje »heroične« oblike v ozadje in nastopila je reakcija notranje »filozofije« vsebine. Nastala je nekaka borba med obliko in vsebino fašizma, borba, ki povzroča stalno reorganiziranje in prenavljanje stranke, razpuščanje in vzpostavljanje posameznih pokrajinskih zvez, razne upore in nerpe, nepokorščino pokrajinskih mogočnikov napram fašistovskemu vodstvu in končno tudi nepokorščino vodstva samega napram vladi.

Začetek te borbe je treba iskati, kakor sem omenil, v sporu med futuristi in prvimi fašisti, ki se je pojavil že leta 1919. Ako piše fašistični mogočnik Farinacci v svojem listu »Cremona Nuova«, da je treba uzakoniti to, kar je na fašizmu nezakonito, ako pravijo in zahtevajo drugi, da se mora fašizem zopet povrniti k svojim začetkom, ako si želijo nazaj one »romantične« in »heroične« čase iz leta 1919—21, je jasno, da se v tem delu fašizma nadaljuje futuristični duh prvotnega fašizma-futurizma. Ako pa istočasno drugi naglašajo — in teh je večina — da je to blaznost, da bi se po končni

zmagi fašizma, posebno pa po njegovi zmagi ob zadnjih volitvah dajalo z nadaljevanjem prvotnih fašistovskih metod le orožje v roke sovražnikom fašizma, kar bi zado-bival njihov odpor vsled fašistovskega nasilja isti staji »heroizma«, ki je »dišil« fašistovski mladino v čisto revolucionarni dobi tega gibanja — je tudi jasno, da zastopa te struja Mussolinijev idejo, t. j. idejo samega očeta italijanskega fašizma. Že to pa je sigurno jamstvo, da bo ta struja zmagala ter da se bo fašizem pretvoril polagoma in potom nadaljnega reorganiziranja v čisto Mussolinijev fašizem. Revizionizem zasleduje ravno ta cilj, in ker ni dvoma, da bo zmagal — naj si bo tudi za ceno malega razkola v obliki radikalnejšega gibanja — gre evolucija sedanega fašizma z brzimi koraki v smeri proti popolnemu mussolinizmu.

Mussolinijev triumf v Siciliji.

Medtem ko se vršijo med fašistovskimi listi polemike o normalizaciji in revizionizmu, se nahaja g. Mussolini že teden dni na svojem zmagoslavnem pohodu po Siciliji. Prebivalstvo mu prireja slajne sprejeme, pri katerih ne sodelujejo samo državna, temveč tudi cerkvena oblastva. V Marsali se je vršila ob sprejemu ministrskega predsednika značilna svečanost, ki nam lahko služi kot nov dokaz, da hoče Mussolini rešiti rimsko vprašanje z italijanizacijo Vatikana. Fašistovski in ardiško zastavo je blagoslovil v prisotnosti ministrskega predsednika duhovnik, ki je pospremil svoje opravilo z gorečim patriotskim govorom. Duhovnik je žel ogromno odobravanje in ploskanje s strani prisotne množice. Po nekaterih drugih mestih Italije so se vršile tudi cerkvene svečanosti, pri katerih so sodelovala vsa državna in fašistovska oblastva z velikim pompom. Tudi fašistovska milica je bila mobilizirana. Tako vidimo torej pridno medsebojno tekmovalstvo med cerkvenimi in državnimi oblastvami v medsebojni korektnosti. Tudi tu bo zmagal Mussolini s svojim načrtom italijanizacije Vatikana. Ta italijanizacija gre odzgodaj, je napravila ogromen korak naprej z razvijem politične moči popularne stranke in val bo začel prejeti slej pljuski tudi na vrata Vatikana. Prejšnji voditelj popularov je ravno te dni opozarjal in svaril Vatikan pred nevarnostjo popolnega zaslužjenja, ki mu grozi od fašizma, gotovo na veliko škodo ugleda katoliške cerkve pri drugih narodih.

Šibenški incident.

Incident v Šibeniku, ki se je dogodil povodom nameravane proslave smrti Nikole Tommaseo, je povzročil po italijanskih listih veliko šuma. Italijansko-jugoslovensko »prijateljstvo« je bilo postavljeno na resno preizkušnjo, katero pa je po zaslugi jugoslovanske vlade naglo in gladko prestalo. Zaveda je kolikova in zato si je nečem dalje razglabljati. Kar je treba povodom tega incidenta posebno poudariti je to, da so se italijanski listi ob tej priliki zelo »neprijateljsko« mešali v notranje zadeve Jugoslavije s tem, da so incident izrabljali kot sredstvo za podžiganje notranjih sporov med jugoslovanskimi plemeni. Incident da ni bil toliko naperjen proti proslavi in proti Italiji, temveč da je bila to v prvi vrsti protisrbska demonstracija »šibenških Hrvatov! Ta »prijateljska« razlaga je precej zgorela dokaz, kako globoko je »ukorenjenost« tostran Snežnika ideja italijansko-jugoslovanskega prijateljstva...

Slepa pravica.

Pri nas se to prijateljstvo vedno bolj čuti, njega posledice so čedalje bolj blagodejne. Tako je brezdvomno znak močne poglobitve prijateljstva med obema narodoma dejstvo, da so bili te dni obsojeni nekateri fantje z Vrabca na 9 mesecev do enega leta ječe, ker so se ob priliki neke poroke v prisotnosti karabinierjev pokazali malo bolj korvalne nego kak drug dan, ko ni takih veselih dogodkov v vasi. Iz samega prijateljstva do Jugoslovancev to in onstran meje so bili iste dni oproščeni pred tržaško poroto štirje fašisti, ker so »iz političnih razlogov« ubili enega Slovenca, drugega pa težko ranili. Znak prijateljskega spoštovanja je dalje dejstvo, da so naše šole z zakonom odpravljene, dočim se istočasno z zakonom ustanavljajo arabske šole za prebivalce divje Libije v severni Afriki itd. itd.

Toda za dane dovolji, g. urednik, kaj sem že itak prebširen. Na drugi strani pa se ne maram spuščati dalje po tej poti, ker se kot pravi prijatelj resničnega prijateljstva ne samo med obema vladama, temveč tudi med obema narodoma, bojim, da bi me takle žalostni pojavi ne zapeljali proti svoji volji do razmotrivanja, ki bi bila v nasprotju z mojo idejo. Je pa tudi mnogo drugih ran, ki jim italijansko-jugoslovansko prijateljstvo ne prinese no zdravila ne tolažila. Mnogo je teh ran toliko na narodno-političnem kolikor tudi na čisto gospodarskem polju.

O tem pa, g. urednik, in še o marsikaj drugem v prihodnjem pismu. S. I.

Vedno zadnje novosti
SAMO
Šelenburgova ulica 3
Gričar & Mejač.

Čuden invalid.

Bila je nedelja, in ko sem se proti večeru vračal domov, sem stopil malo v cerkev. Pred kratkim je moral končati blagoslov, ker ko sem vstopil, so ravno ugajevali učni in posamezniki so že zapuščali hišo božjo. Poleg tega je še močno dišalo po kadilu, klopi pa so bile še skoraj vse zasedene. Vsedel sem se v eno izmed zadnjih klopi, in dasi nimam navade v cerkvi opazovati ljudi, se mi je oko nehote zaustavilo na človeku, ki je sedel zraven mene, globoko upognjen, s podprto glavo. Bil je čimvidno invalid, kajti leva noga, ki jo je imel nepremično naslonjeno čez klečalniki, je bila brez dvoma iz lesa. Razen tega je moral imeti kakor rano v ušesu, ker si ga je ves čas brisal s ruto, iz oblička, ki ga je večkrat dvignil, je odsevala tako izrazito velika izmučenost, da je vzbudil za neznanec v meni takoj v začetku globoko sožalje. Ne vedel bi povedati z gotovostjo, koliko je mogel biti star, zdi se mi pa, da je moral biti še prav mlad, četudi je bil njegov obraz ves raskav in naguban. Sploh pa je imel ta človek na sebi nekaj posebnega, kar me je navdalo s čudno zanimanjem, in pričel sem ga skoraj nesramno opazovati.

Lase je imel črne, kratko ostrizene in na prednjem čelu nos izrazite oblike, tre-

palice malih, rjavkastih, ves čas solznih očes, pa je neprestano gibal. Tudi ustnice so se mu neprestano nalahno tresle, toda nikakor nisem mogel dočeti, ali se mož joče ali smeje, zlasti ko so večino luči že pogasili. Najbolj čudno pa se mi je zdelo, da se kljub mojemu pozornemu opazovanju, nikoli ni ozrl proti meni. Zdelo se mi je, ko da me sploh ni opazil. Toda naenkrat se je nagnil k meni ter mi zašepetal:

»Gospod, kaj me želite?«

Glas mu je bil tresoč in nekoliko hripav, o kakih jezih pa ni bilo sledu. Zatem se je dotaknil moje rame in mi namignil naj grem za njim. Počasi je vstal, se globoko priklonil, parkrat se prekrizal in se napotil šepaje proti vratom, med tem ko sem mu jaz v zadregu sledil ter premišljeval, kako naj se mu opravičim.

Ko sva prispela ven, sem začel govoriti nekaj o njegovem ušesu, hotel se mu tako opravičiti, ampak on me je prekinil z vprašanjem:

»Ali ste zdravnik?«

Ko sem mu zanimal, mi ni dal nadaljevati, temveč pričel sam govoriti:

»Vse zdravnike naj vrag vzame, dragi gospod,« je dejal, »in gorje mu, kdor je njihova žrtev!«

»Vi ste morali veliko pretrpeti?« sem ga vprašal.

»Veliko, cenjeni gospod, več kot se more od enega samega, ubogega človeka pričakovati. Življenje me je čisto uničilo, in sedaj tavam po svetu ne da bi še komu smilil.«

Njegove oči so se začele zopet solziti, in nadvse se mi je zasmilil.

»Rabite denarja? Nekaj malega vam lahko dam.«

»Hvala, prijazni gospod, kar se tega tiče že izhajam za silo.«

»Torej imate službo?«

»Spekuliram...«

»Tako?«

»To nese, dragi gospod,« se je nasmehnil. »Spekuliram... Kaj se hoče, živeti se mora tako ali drugače. Danasnji časi zahtevajo, da se človek ponizja do takšnih nizkosti. Zaprtemu si gospod, človek mora biti svinja, drugače se ne more živeti. Vsak dan hodim v cerkev in prosim Boga odpuščanja, da sem takšna golazen, ker verujem mi, dragi gospod, da kljub temu, da so mi iztrgali skoro vse, kar je bilo v meni človeškega, še vedno ločim zlo od dobrega.«

»Ali ste že dolgo primorani tako živeti?« sem ga vprašal, ki je utihnil, četudi poslednjega kar je govoril nisem jasno razumel.

»Dolgo ali kratko, kakor hočete,« je odgovoril. »Ljubimji nisem poznal nikoli in že

v mladih letih so me samo mučili... Ko je izbruhnila vojna, sem moral z vso sodrgo, tudi jaz v to svinjarijo in tam so me še pohabili. Ko sem se vrnil nazaj, pobit in bolan, sem šele prav spoznal, kako podli so ljudje, cenjeni gospod! Kaj mi je preostajalo drugega, kot postati njim podoben in se prilagoditi razmeram, če sem se hotel še nadalje prerivati v tem klavrnem življenju. Sedaj sem pač svinja, dragi gospod, in kakor rečeno spekuliram, radi denarja razume se, kajti kaj se hoče, denar je danes alfa in omega.«

Hotel sem ga vprašati v čem obstoji njegova spekulacija, toda pričel mi je razlagati o svoji izobrazbi, mi zatrjevali, da je dostojen človek ter se opravičevali, da je morda rabil presurove izraze. Rekel je, da se navadno človek, ki je prestal veliko gorja, ne more izraziti drugače, kakor surovo in strupeno. Zatem me je prosil, če ga maio podprem, ker da težko hodi, kar sem prav razljal in tako sva hodila precej časa po raznih ulicah, dokler se ni končno ustavil pred veliko, staro hišo.

»Tu stanujem, dragi gospod,« se je nasmehnil, »pri hišniku, strašnemu bedaku, ki me za kratke čas žali. Hvala lepa za spremstvo. Prižatej moram, da ste prijazen človek, eden izmed redkih, in žal mi je, da bi utegniti o meni slabo misliti. Zarežal se je

tako čudno, kot bi bil umobolen, nato pa se hipoma zopet zresnil in mi zašepetal na uho: »Kaj se ho

Pojasnilo.

Poročajo mi, da je gospoda pri »Jutru« zopet postala nespodobna. Napada me zaradi fuzije Narodno napredne z Narodno radikalno stranko, češ, da sem somišljenik spjel na led ter da sedaj zopet slepomišim z neko oživljeno napredno - napredno stranko. Že mogoče, da je gospodi fuzija prišla prav neprijetno, toda ne vem, če je ravno umestno da stresa svojo jezo nad tem baš ob trenutku, ko »samostojni demokrati« tako zelo potrebujejo zavezništva Radikalne stranke. Pa taktično in lojalnost se menda ne nahajata v Jutrovem slovarju, kakor še marsikatera druga lepa beseda ne. Ugotavljam pa, da napade, da ob priliki ne bo dvoma, kdo je zopet začel, pa tudi za slučaj če bi nas kdo zopet hotel denuncirati v Beogradu, češ da pišemo proti vladi, kadar smo samo mi, kaj se je zgodilo? Fuzija se je formalno izvršila, sedaj jo je treba dejansko izvesti. Vsled tega pozivlja načelnstvo NNS svoje somišljenike, naj stopijo v krajevne odbore Narodne radikalne stranke, kjer te že obstoje, a kjer jih še ni, da ustanove nove. To je v dotičnem pozivu, ki ga dobi vsak somišljenik, prav jasno povedano. Iz tega pa sledi, da dotičnega napada v Jutru ni povzročil noben somišljenik NNS, kakor nam hočejo natveziti, ampak so ga skovali v

Jutrovem uredništvu samem, ko so bili čuli nekaj zvoniti. Zakaj »somišljenik« ima v rokah poziv in torej dobro ve, da ne gre za kako novo oživljeno NNS. Tam stoji črno na belem: »čim jačje so te organizacije in čim jačja postane tem potom Narodna radikalna stranka v Sloveniji, tem večji bo njen politični vpliv, tem izdatnejša bo njena beseda v Beogradu, tembolj bodo zaščitene gospodarske, kulturne in socialne koristi Slovenije kot celote, kakor tudi slehernega poedinca. Na nas je torej ležeče, v koliko se hočemo uveljaviti v NRS, ki je in ostane na krmlu naše državne politike. Od naše volje in od našega sodelovanja je odvisno, koliko veljave moremo vreči na strankino tehtnico, ki jo drži v rokah Glavni odbor NRS. To so ministri in za časa zasedanja narodne skupščine poslanci NRS.« Bolj jasno ne moremo govoriti. No, pa »Jutru« tudi ni na tem, ali jasno ali nejasno; porabilo je ves napad pravzaprav le za to, da more na dan z gorečim vzklikom: nazaj v JDS. Čemu pa hoditi »akul života in aržet«, bi dejal raniki Pakiž. Čemu pa najprej v JDS in potem šele v Narodno radikalno stranko. Zakaj, da pot JDS po zadnjih dogodkih ne vodi nikamor drugam, kakor v NRS, je za vsakega političnega abecedarja očitno. Kam naj tudi gredo revčiki?

Dr. Vladimir Ravnihar.

Dunajsko pismo.

Se nekaj o narodnih manjšinah. — »Südmark« o koroških Slovencih. — Bankarstvo. — Castiglioni odlikovan, Bosel poptegan. — Tutti truttii.

Na Dunaju, 9. maja 1924.

Že večkrat sem omenjal v svojih poročilih, kako Nemci točno zasledujejo vse politično in gospodarsko življenje v Jugoslaviji; imajo tudi poseben urad, kjer čitajo vse glavne naše liste, zbirajo material za razne potrebe in name-ne. — »Berichte aus den neuen Staaten« zasledujejo vso zakonodajo, upravo in narodno - gospodarsko politiko. »Die Borse« ima za gospodarstvo poseben predal za Jugoslavijo; »Neue Freie Presse« ima dva izvrstna dopisnika v Zagrebu in Beogradu. — Tudi v Nemčiji sami je dovoljno zanimanja za vse pojave pri vas doli, vsekakor mnogo več nego morete opaziti v antantnih državah, in še to, kar tam včasih poročajo, je večinoma iz nemških virov.

Ali ne zadovoljujejo se le s — poročanjem, marveč tudi kritikujejo in protestujejo, če jim kaj ni prav. — Tako n. pr. je znani velikonemški poslanec dr. Hampel podal v avstrijskem zveznem Nationalratu interpelacijo na zunanjega ministra o ... zahtevanju nemških manjšin v Jugoslaviji; omenil je razpust Kulturne zveze, ki je udaril Nemce v kazen za opozicijo proti vladi; dalje trdi, da jugoslov. vlada samovoljno izganja Avstrijce in končno, da namerava odpraviti nemške srednje šole. Vpraša: ali hoče takoj posredovati pri jugoslov. vladi, in če ne bo to nič pomagalo, naj se obrne za pomoč do Društva narodov, kajti Jugoslavija je sprejela v sanžermenski mirovni pogodbi tudi varstvo nemških in slovenskih pravic... Druga interpelacija se tiče imetja avstrijskega planinskega društva, Schulvereina in Südmarke.

Prej ali slej pride do razgovorov v teh vprašanjih. O Südmarki in Schulvereinu morda ne bo nikake težave, ker to sta bili politični, borbeni organizaciji; težje bo s planinskim društvom, ker je to zasebno društvo. — Nadejam se, da je bilo »Slov. planinsko društvo« previdno v prevzemanju te lastnine!

Celo ako pride do kakih diplomatskih korakov na interpelacijo Hamplova, no, tu bi imela vaša vlada priliko, da popravi znano zamudo o priliki Šeplova dohoda v Beograd. Takrat naj bi dobili avstrijci jasen odgovor, da treba to vprašanje urediti po načelu reciprocitete, ali tudi: Do ut des! (dam, da daš!). Kdor ima nalogo, da ima take reči v evidenci, naj bo pripravljen in oborožen! — Zdi se mi pa po izkušnjah, da vašo II. polit. odeljenje ni kos svojih nalogam!

vzgle. — Tudi gospodarski »beginnen sie den Kreis unter sich zu schliessen!« Zadruga vseh vrst, posojilnice, zavarovalnice (Selbstversicherungen) se osamostovjujejo od nemških (machen sich unabhängig von den Einrichtungen der Deutschen!). Sprejemajo v svoj krog vsakega brez razlike stranke ali stanu, skrbijo in pomagajo si vzajemno, prilagajajo se spretno vsakočasnim razmeram (n. pr. sedanjim avstrijskim, op. dop.) in: čakajo (und warten ab)!

Ta pohvala ima sicer prozoren namen, da bi Nemce oplašila pred slovensko nevarnostjo in jih vzpodbudila za večje žrtve »Südmarki«; vendar je pohvala precej zaslužena...! To bodi Korošcem v vzpodbudo, da bodo toliko marljivejši, vstrajnejši in požrtvovalnejši! Le pogumno naprej!

Po ponesrečeni spekulaciji na daljino padanje franc. franka (ko je bil že pod liri!), katere so se v veliki meri udeležili finančniki in bankarji v Avstriji, je sledil zaslužen udarec! Nešteto je povojnih bogatašev, ki morejo deklamovati: Kakor prišlo, tako prešlo! — Kar človek o tem čuje dan na dan, je strašno. Tudi Castiglioni in Bosel sta udarjena, ali ta dva tiča sta tako bogata, da ju taki udarci še ne uničijo. O Boselu pravijo, da je izgubil do — 4000 milijard (5 milijard Din.). Ali je mogoče, da je ta gališki žid tako strašno bogat, da med vojno in še več po vojni! — Castiglioni je pa dobil na svojo bolečino flajsterček v podobi velikega križa italijanske krone (gran croce della Corona d'Italia); preskrbel mu ga je Mussolini, ki ima Castiglioni za eksponteta svoje gospodarske ekspanzije v srednji Evropi. Povedal sem že, da je C. gospodar treh dnevnikov na D. (Extrablatt, Mittagszeitung in W. Allgem. Ztg., večernik), da more zjutraj, opoldne in zvečer uganjati svojo politiko. Več drugih listov mu pa služi po — potrebi in po mošnji, ki je v C. rokah...

»Splošna industrijska banka« je res propadla; pomoč je prepoznala; bančni rešilni sindikat le posname, kar je še mogoče, ali za-se, a vlagatelji in delničarji so na doli! Proti raznim funkcijarnarjem je že uvedeno kazensko postopanje.

Tudi »Deutsche Bodenbank« je na — isti poti. Za silo je dobila 10 milijard od nemško-nationalne strani v Nemčiji, ker je ta banka politična ustanova, ali s tem zamaši le najbolj zljajajoče luknje! Pomoči ni nič več!

»Splošno deponitno banko« je rešilo pet največjih dun. bank, da ni kraha, ki bi na ves denarni trg silno slabo vplival, kajti ta banka je bila na glasu solidnega zavoda! — Toda, čujem danes, te banke rešile ne nameravajo za-se obdržati prevzetih delnic, marveč so že v pogajanjih s Castiglionijem, da jih on prevzame in se tako zmagoslavno vrne v zavod, kjer je končno — bogat po-

stal in ga je od tam izpodrinil povojni bogataš Goldstein. Ta poslednji je zopet tako modro spekuliral na riziko banke, da je moral iz zavoda sčrčati — in vrne se Castiglioni. Kolo sreče!

Casopisi poročajo vsak dan o krahih malih zasebnih bank in samomirih bankirjev.

V »Neue Fr. Presse« občudujete morda neko bombastično označilo o lastni poročevalski službi pod naslovom »United Press«. — To je madžarsko-židovska agentura treh madžarskih novinarjev s — Slovaškega! Velik šindl!

Čitali ste morda poročila o nekem bau-bau: o avstro-bavarski monarhiji, dokumentarno dokazani. Te dokumente je prvi prinesel Hittlerov »Völkischer Kurier« in so — falsifikati! Torej nič strahu!!

Listi poročajo, da je Radić prosil nemško vlado za potni vizum; rad bi potoval v nove baltske države, da bi tam agitiral za svojo konferenco manjšin, Vlada da je vizum odklonila!! Ne jamčim za resnico. — Radić ne stanuje v hotelu »Zum Auge Gottes«, marveč v neki penziji blizu Ringa. Prijatelj Rasto se je vrezal, ko je šel na lim »dunajskemu dopisniku.« Jaz sem na tej raciji nedolžen, dasi so me nekateri tuk. prijatelji dolžili, da — niti tega ne vem, kje Radić stanuje. Lep poročevalec da sem, so rekli! Pa se ne bom jezil!!

Neki jugoslov. sekcijski načelnik na Dunaju (ime znano fin. delegaciji v Lj.) ima nekako 800.000 Ka pokojnine (950 Din.), torej nekaj malega več nego znaša tukajšnja — Arbeitslosenunterstützung! — Pa se čudite, ako je toliko nezadovoljstva v deželi danksi!

Danes pa sem govoril s Slovencem, ki se je bil o prevratu potulnil na svojem mestu; ostal je sluga v neki — centrali (državni); danes prejema redne plače 1.900.000 (2300 Din.), a ima še postarskih dohodkov... Pa ni zadovoljen, pripravlja se na štrajk tudi on! Primerjajte sami!

A. G.

Romunski fašizem.

Čudno bi bilo, ko ne bi imeli v dobi splošnega nacionalističnega gibanja tudi Romuni svojih fašistov. Poznamo jih iz njihovega nastopa meseca decembra proti vse-romunskemu novinarskemu kongresu v Kluj, ki so ga nezakazovani razbili, zaprli policijskega prefekta in ga držali v zaporu toliko časa, da je podal demisijsko; poznamo pa jih tudi iz raznih drugih izgovorov proti javnemu redu. Cilje romunskega fašizma najdemo v »Doktrini romunskega fašizma, Načrt programa«. (Bukarešta 1924.) Fascia Romana je skupina boja in dejani za rešitev naroda, ki mora priti potom narodne diktature. Diktatura mora predvsem izpodrinuti parlamentarizem, poklicni politiki se morajo izolirati v koncentracijskem taboru. Iz dežele je treba izgnati vse tuje, ki so se naselili na romunskih tleh po 1914. l. (teh pa je nad 2 milijona!). Glavna njegova naloga pa je integralni nacionalizem, ki pa zasleduje na Romunskem dalekosežne cilje. Romunski fašisti ne streme samo za poblajanjem etničnih avtonomističnih stremilj, kakor Španci, tudi ne smatrajo za svojo glavno nalogo boj proti političnemu uveljavljanju drugorodcev, kakor Nemci, oni so v prvi vrsti antikapitalisti. Njihova naloga je torej zelo težka. Temu kapitalizmu, ki grozi zaslužiti na zemeljskih darovih bogato deželo, morajo romunski fašisti posvetiti vso svojo pozornost. Paziti morajo, da se ne nasele ob donavskem ustju židovskobizantinski izkoriščevalci. Njihova ost je torej v prvi vrsti naperjena proti židom, elementu, ki največkrat zakrivi vse gorje. Ko bo tako dežela očiščena, pride na vrsto zunanje-politična preorijentacija. Geslo je: zbliznati z Latini, proč od Slovanov! Prva naloga romunskih fašistov je torej »narodno očiščenje« od vsega »tujega«, nato pa latin-skemu pokolenju odgovarjajoča zunanje-politična preorijentacija. Kaj pokaže k temu Evropa, je brezpomembno. Ako bi romunski narod umiral lakote, ga ne bi ona preživljala, naj vzame tuje pod svoje okrilje. — Romunski fašisti so si postavili res idealne cilje: ko bi ne bila realnost tako neumljena! To so Romuni ravno sedaj doživeli, da ne bodo mednarodnega posojila, ker so židovski kapitalisti ostro proti njemu nastopili. Izjavili so, da dajo denar le, če se neha protizidovska politika v Rumuniji.

KINO „IDEAL“

predvaja od pondeljka 12. do včevši srede 14. maja veliko ljubavno dramo v 5. dej.

Na meji dobrega in zla

v glavni vlogi Elza Ferguson. Krasní naravni posnetki čarobne Indije.

Prednaznanilo: Eddie Polo pride 15. maja

Politične vesti.

— O koncentraciji piše Svetozar Pribičević v beograski »Reči«: Mislim, da ni nobeden od merodajnih faktorjev v radikalno-demokratski koaliciji v načelu proti ideji koncentracije. Toda v radikalno-demokratski koaliciji vlada soglasno mišljenje, da se ne more izvesti koncentracija z opozicijskim blokom, ki je tudi po famoznem proglasu Radićeve stranke ostal v najtesnejši zajednici z Radićem. Nesporo je dejstvo, da stranke g. Korošca in Spaho tudi po proglasu Radićeve stranke tvorijo federalistični blok s to stranko. Tudi Davidovičeva demokratska stranka je ostala v intimni zajednici z Radićevom stranko. Nam pa je moralno in politično nemogoče, da bi stopili v kakršnokoli sodelovanje z opozicijskim blokom, dokler ne zapusti Radićeva stranke, ki se je s svojim proglasom diskvalificirala za vodstvo državne politike... Več je nesreče za državo ne bi moglo biti, kakor bi bila koncentracija, v kateri bi se neprestano med seboj borile nasprotno politične smeri. Ta borba bi paralizirala vse moči ter bi tako koncentracijsko vlado onesposobila za pozitivno delo... Ni torej dovolj, da se opozicijski blok odreče vsaki zvezi z Radićevom stranko. To bi bil moral blok storiti iz lastne inicijative takoj po proglasu Radićeve stranke... Mi hočemo politiko striktno izvedbe vidovdanske ustave, oživotvorenje vseh njenih odredb, politiko narodnega in državnega edinstva, ki bo pobijala brezobzirno vse protidržavne in suvervizivne tendence. Toda opozicijski blok hoče politiko »plemenskega sporazumevanja«, nestalno politiko, ki bi nas brezdvomno dovedla do revizije narodnega in državnega edinstva v najbližji bodočnosti. Med tema dvema politikama ne more biti kompromisa! Ne bi hotel, da se narobe razumemo. Ne meni in nobenemu drugemu, s katerimi sodelujemo, ni do nobenega osebnega ali strankarskega triumfa. Nam gre za idejo in načela, ker smo se končno od svojih dosedanjih tovarišev ločili zato, da zna-ga ta ideja, ta načela in ta politika. Zato, ker stojimo na tem stališču, smo proti koncentraciji, ki ne bi značila dominacije ideje narodnega in državnega edinstva v naši politiki.

— Vprašanje koncentracijske vlade. »Vreme«, ki je v tesnih zvezah s posameznimi radikalnimi državniki, piše o koncentracijski vladi: Radikali so v načelu pristali na koncentracijsko vlado, toda ne verujejo, da bi se mogla sestaviti. Predvsem postavljajo radikali, in z njimi tudi samostojni demokrati, s katerimi delajo radikali v popolnem soglasju, kot pogoj pogajanjem za koncentracijo, da se skupine, ki prihajajo v poštev (Davidovičevi demokrati, Koroševa skupina, bosanski muslimani in zemljoradniki) odrečejo vsaki zvezi z radićevci. Radikali pravijo, da radićevci po proglasu HRSS nikakor ne morejo priti v kombinacijo pri sestavljanju kakršnekoli vlade in zato se logično tudi ne morejo vpoštevati oni, ki so v zvezi z radićevci. Dokler je g. Davidović v opozicijskem bloku z radićevci in dokler sta dr. Korošec in Spaho z njimi v še ožji zvezi, v federalističnem bloku, se radikali z njimi ne bodo niti pogajali. Toda če tudi bi se izpolnil ta pogoj, ki ga stavijo radikali in demokrati, ni gotovo, ako bodo pogajanja dovedla do koncentracije državotvornih strank, ker so ovire tako velike, da jih ni mogoče izgladiti. Kako naj se sporazumeta Pašić-Pribičevićeva centralistična politika stroge obrambe in striktno izvedbe ustave ter Korošec-Spahina avtonomistična politika? Zato obstoja splošno prepričanje v opozicijskih in vladnih krogih, da bo delo za sestavo koncentracije ostalo brezuspešno.

— Kako dolgo še? Krsta Cievarić piše v svojem dnevniku: Separatizem je vedno nevarnost, ki se jo mora pobijati ravno tako energično kakor komunistično nevarnost. Medtem ko je naša državna oblast onemogočila komunistom vsako akcijo, je pustila separatistom v Hrvatski popolno svobodo! Ta razlika v postopanju napram enim in drugim je prišla od tod, ker so separatisti znali biti politiki, ker so znali imeti zveze z izvestnimi političnimi krogi v Beogradu ter so si na ta način priskrbeli njihovo protekcijo, da so mogli nekažnjeno nadaljevati svojo separatistično akcijo. Radićevi »spobnosti« se je treba zahvaliti, da je njegova stranka, dasiravno je ravno tako neprilateljska napram državi kakor komunistična, ostala nedotaknjena in da se je pri zadnjih volitvah v narodno skupščino še bolj okrepila! Radić je bil najprej v zvezah z radikali, katerim je obljubil svojo podporo v njihovi borbi proti demokratom, ko pa se je z radikali sprl, je obljubil demokratom svojo podporo v njihovi borbi proti radikalom! Tako je v Beogradu vedno kaka stranka, ki jamči zanj in ki pokriva njegovo se-

paratistično delovanje! Kako dolgo bo še to? Dokler bo tako, bodo separatisti razvijali svojo akcijo in mi bomo neprestano imeli »državno krizo«! Ako se hočemo osvoboditi državne krize, moramo pobiti separatiste na isti način, kakor smo komuniste in potem bo postal Radić naveden emigrant na Dunaju, ki politično ne bo pomenil ničesar, kakor danes politično ne pomeni nič Sima Marković, dasiravno je trenutno izgledalo, da bo postal gospodar naše države!

— Radićevci v Bosni. Beograska »Politika« poroča iz Sarajeva, da so radićevci prvi pričeli z volilno agitacijo. V Sarajevu sta došla poslanca HRSS Ivan Radić in Kovačević, ki sta imela zaupni sestanek, na katerem se je sklenilo, da se prične v najkrajšem času v Bosni velika agitacija in ustanavljanje strankinih organizacij. V Sarajevu naj bi izhajal radićevski list »Hrvatska Politika«. Izvoljen je poseben odbor, ki bo izvršil te sklepe.

— Mala antanta — napotje madžarskim upom. »Budapesti Hirlap« objavlja članek grofa Apponyija o nalogah madžarske zunanje politike. Apponyi je prepričan, da je skala, zavajena na madžarske nade zopetnega vsajanja, Mala antanta, ki združuje tri sosedne države, da onemogočijo obnovitev Madžarske, ki ne sme nikdar pozabiti, da se mora trianonska pogodba revidirati in vsa madžarska zunanja politika se mora zgraditi na tem principu. — Istočasno pa prinaša »Pester Lloyd« članek bivšega zunanega ministra Gratzja, ki se izjavlja za aktivno politiko na temelju medsebojnega sporazuma, ker je vztrajanje v sedanjih izolaciji za Madžarsko riskantno in škodljivo.

— Glasovanje za samostojnost Hanoveranske. Pri predhodnem glasovanju dne 18. t. m. o oddelitvi Hanoveranske od Prusije in njeni pretvoritvi v samostojno zvezno državo se mora ena tretjina upravičenih volilcev izreči za to oddelitev. Z ozirom na izid državnozborskih volitev je jako dvomljivo, če bo dosežena potrebna tretjina. Ako bi se pa le zgodilo, da bi se tretjina volilcev izjavila za novo zvezno državo »Spodnje Saško«, potem se vrši drugo definitivno glasovanje, za katero je potrebna kvalificirana večina tri petine oddanih glasov ali pa najmanj večina glasov upravičenih volilcev. Je pa že naprej čisto izključeno, da bi se mogla taka večina doseči.

— Iz Rusije. Minimalne delavske plače v Rusiji. Ljudski komisariat dela SSSR je določil minimalne delavske plače, in sicer za prvi pas 6 zl. rubljev, za drugi 4,80 zl. rubljev in za tretji pas 4,20 zl. rubljev na teden. — V drugi polovici maja bo dan v promet meden drobšč po 5. 3. 1 n. kopejko. — Izvrševalni odbor III. internacionalne je sklenil odložitve plenarnega zasedanja odbora na 5. junij in določil, da se vrši V. spl. kongres III. internacionalne 15. junija t. l.

— Nasprotja v angleški liberalni stranki. Asquith, za Churchill proti Macdonaldovi vladi. Asquith je izjavil v svojem govoru v Chelmsfordu, da bodo liberalci iskreno podpirali delavsko vlado, dokler se bo držala resnično liberalnih principov, kakor je to storila pri zadnjem svojem proračunu. Ako bi se pa odklonila od teh smernic, bo morala liberalna stranka varovati svoje principe. — Churchill pa je govoril v Liverpoolu in ostro napadel Macdonaldovo vlado, češ da je brez vsakih političnih principov, da je čisto navadno oportunistično telo, ki živi od dne do dne, z rok v usta. Zagovarjal je sodelovanje liberalcev in konservativcev proti socializmu.

— Maksim Gorkij, soveti in sevrski porcelan. Načelnik petrograjske komunne G. Zinovjev je imel na zborovanju učitelstva petrograjske gubernije referat o proletarski revoluciji in učitelstvu, v katerem je podal podrobno karakterizacijo razmerja ruske inteligence in kmetu, delavcu in h komunistični revoluciji sploh. Posebno pozornost je posvetil M. Gorkemu in povedal o njem med drugim tole: »Gorkij je eden izmed največjih pisateljev naše dobe, ali nekaj mu brani, da bi razumel prave razmah naše revolucije in da bi vzljubil njo in njene gibne sile, v prvi vrsti kmetički stan. Za njega je kmet bilje nižje vrste, sicer ne v meščanskem, gospodskem smislu, ali s stališča kulture. V Petrogradu se je vršilo 1918. l. ogromno zborovanje, ki se ga je udeležilo 20.000 kmetov. Kadar se Maksim Gorkij spomni na ta šod, postane vedno nevoljen, ker so »nekulturni kmetje, ki so prenočevali v zimskem dvorcu, razbili nekaj sevrskega porcelana. Sicer je pa samo čudno, da niso več teh »lonceve« pobili. Gorkij rad ponavlja: Spominjate se mojih besed, da vam bo muzik nekdo glavo snel. Ali naloga našega pokolenja ni, da bi se ball, kako nam bo muzik glavo snemal, temveč da vzljubimo muzika takšnega kakoršen je, magari nekulturnega.«

Prosveta.

O »Slavcev« razstavi v Narodnem domu.

Povodom štiridesetletnice obstoja, je pevsko društvo »Slavec« priredilo v Narodnem domu v Ljubljani razstavo, na kateri se nudijo vsem prijateljem tega našega zasluznega in uglednega društva na vpogled posamezni dokumenti, ki označujejo razvoj in delovanje »Slavca«. Pregledno in lepo urejena razstava mora zainteresirati vsakega posetnika. Številni rokopiši, slike, pohvalna priznanja in glasbena dela jasno izpovedujejo, da je pevsko društvo »Slavec« v svojem 40 letnem obstoju častno in hvaležno vršilo svoje kulturno poslanstvo. Med najvažnejšimi listinami najdemo lastnoročno pismo velikega škofa Stromayerja, ki pravi v svojem pismu, da mu je prijetna dolžnost, da se zahvali za podeljeno mu častno članstvo. Pravtako se izraža pesnik Simon Gregorčič, katerega nebroj ugašenih pesnjev je »Slavec« izvajal na svojih koncertih. Simon Gregorčič je prvi častni član »Slavca«. Gregorčičeva slika krasi razstavo.

Sledijo dela različnih slovenskih in hrvatskih skladateljev, kakor Viktorja Parme, Antona Fürsterja, Nedveda, Rista Savina, Vilharja, Ipavca, Stokla, Zajca. Navedeni skladatelji so pevsko društvo »Slavec« bo-

gato založili s svojimi izbranimi deli in na ta način pomembno pripomogli k uspešnemu udejstvanju društva na kulturnem polju. Pevsko društvo »Slavec« pa je pokazalo svojim skladateljem hvaležnost na ta način, da je marljivo študiralo nova dela ter jih s preciznostjo in uspehi izvajalo.

Zanimanje pobujalo na razstavi nadalje tudi lepo poplani spomini na »Slavceva« potovanja na Češko iz leta 1908, 1910 in 1911. V 40 letih društvenega delovanja so zabeležili časopisi mnogobrojne kritike izpod peresa strokovnjakov na glasbenem polju. »Slavec« je združil vse te kritike v dragoceno zbirko, ki zavzema na razstavi častno mesto. Le malo tako starih društev je, ki bi mogla z zanosom pokazati na vsehkozi objektivne in pohvalne ocene svojega umetniškega delovanja, kakor »Slavec«.

Poseben oddelek na razstavi tvorijo pestre trofeje, darila, venci, slike in diplome, ki jih je prejel »Slavec« od raznih domaćih, kakor tudi tujih slovanskih strani.

Da se je društvo odlikovalo na mnogih prireditvah, svečanostih, lastnih in gostovalnih koncertih, o tem nudijo dokaz razstavljeni plakati in društvene objave.

Slovenski javnosti toplo priporočamo, da se z obiskom razstave te dni prepriča o marljivem delovanju »Slavca«.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA
Telefon št. 104.
Delniška glavica in rezerve cca Kč 290.000.000.—
Centrala v Prazi, na Příkope 35, 67 podružnic v vseh večjih kralj. čehoslovaške republike. — Sprejema vloge na knjižice in račune ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje.
Brz. naslov: INDUSBANKA.
Hranilne vloge na knjižice in tekoči račun Kč 2.170.000.000.—

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 10. maja 1924.

— **Opozorjamo vse one naročnike, ki se do 15. t. m. ne odzovejo našemu vabilu, da poravnajo dolžno naročnino, da jim bomo s 16. t. m. brez nadaljnega ustavitelj poštovanja poslali list.**—
Uprava.

— **Najbolj čitan roman je danes na vsak način naš roman »Tarzan«.** Vsi slovenski listi delajo zanj reklamo in v »Slovenecu«, »Taboru«, »Jutru«, »Slov. Narodu« čitamo dnevno novice o romanu »Tarzan«. Nas mora ta splošna reklama slovenskih listov za »Tarzana« le veseliti in se zato vsem listom za njo prav toplo zahvalujemo. Ker pa je v teh reklamnih noticah tudi par pikantnosti in netočnosti, naj nam bo dovoljeno par pripomb. V »Slovenecu« je napisal napad nek gospod iz leže, ker je roman njegov podlistek v naš uredniški koš. Gospod si je tako ohtedil leže, »Slovenec« pa si privoščil blamažo in napadel plakati, ki ga je tiskala in sicer dobro. Jugoslovanska tiskarna. — »Jutro« pa je našlo v »Tarzanu« darvinizem in ker objavlja »Tarzana« tudi »Slovenski Gospodar«, je odkrilo celo konflikt med ljubljanskim in mariborskim škofom. To svojo iznajdbo pa je zasolilo »Jutro« s konstatcijo, da je »Tarzan« dolgočasen. Nas prav veseli, da gosposde niso mogli prikriti svoje jeze, ker vse čita edino »Tarzana«. Čitajte »Tarzana«, ki povzroča celo konflikte med škofi!

— **Nagrade cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge državnih cest.** Jugoslovanski avtomobilski klub v Ljubljani razpisuje tri nagrade cestnim mojstrom za najboljše vzdrževane proge državnih cest v Sloveniji, in sicer v zneskih 2000, 1500 in 1000 Din. Posebna komisija, v kateri je zastopana tudi Gradbena direkcija v Ljubljani, se bo preprčala o stanju cestnih prog in razdelila nagrade dotičnim cestnim mojstrom, ki z ozirom na razpoložljiva sredstva, promet itd. svoje cestne proge najbolje vzdržujejo. Reflektanti naj sporoče svoja imena z navodbo svojih prog najkasneje do 20. maja t. l. Jugoslovanskemu avtomobilskemu klubu v Ljubljani, Dunajska cesta 1. — **Odklikovana sta:** minister n. r. dr. Niko Zupančič in višji kontrolor zagrebške direkcije Josip Horvat z redom Beleške Orla V. reda. Srebrne svetilne za vestno službovanje so dobili orožniški narednik Franc Habjan, Franc Štempihar, orožniška redova Ivan Edler in Martin Rili, nadzornik artiljerijske delavnice Josip Golob in mojster Milan Demšar. — **Seznam nevročljivih poštnih poštjakov** za mesec april 1924 je razglašen pri vseh poštnih uradih v Sloveniji.

— **Stanje hranilnih vlog.** Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjižicah in v tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za prvo četrtletje 1924 izkazuje vlog 246.644,786 Din 43 para; tekom četrtletja je bilo dvignjenih 37.010,693 Din 90 para.

— **Prezled letnega dela na osnovnih šolah.** Ministrstvo prosvete je odredilo, da imajo takoj po 20. maju šolski nadzorniki izdelati pregled letnega dela po vseh osnovnih šolah. Istočasno s pregledom dela se ima izvršiti tudi ocena učiteljskega dela.

— **Carinarica na Reki.** Ministrstvo financ je na predlog carinskega sveta privolilo v to, da se na Reki otvori oddelček glavne carinarice na Sušaku. Reška carinska poslovalnica bo izvrševala posle, ki spadajo v deokrog carinarice prvega reda.

— **Nove poštne znamke.** Do 15. maja bodo došla v Beograd prva pošiljatev nove emisije poštne znamke, ki so se izgotovile v Londonu. Nove znamke se bodo oddale takoj v promet, ker zaloga starih znamk že zmanjkuje.

— **Prepovedan časopis.** Ministrstvo notranjih del je prepovedalo uvoz in razširjanje bolgarskega lista »Slobodna Makedonija«, ki izhaja v Soliju.

— **Uredba o draginskih dokladah za železniške uslužbence.** Minister za železnice dr. Svetislav Popović je predlagal ministru financ, da se uredba o draginskih dokladah za namembence raztegne tudi na železniške uslužbence, s korekturami, ki odgovarjajo položaju železniškega uslužbenca. Izplačilo novih draginskih dokladov se računa s 1. majem.

— **Nov zgodovinski muzej v Pragi.** Komiteta za regulacijo mesta Prage je sklenila, da se v Pragi zgradi nov zgodovinski muzej.

— **Anketa lovskih društev.** Sklicana je anketa lovskih društev, ki se vrši v Beogradu in bo obravnavala vprašanje ureditve lova v državi. Lovska društva iz Srbije so za prosti lov, dočim so prečanski lovci za sistem zakupa. Sklepi ankete se bodo vpoštevali pri novem lovskem zakonu. Za anketo vlada v lovskih krogih veliko zanimanje.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 8. uri zvečer.
Nedelja 11. maja. Izgubljene duše. Izv. Pondeljek 12. maja. Dom. Red C.
Torek 13. maja. Zaprt.
Sreda 14. maja. Ana Karenina. Red E.
Četrtek 15. maja. Izgubljene duše. Red B.
Petek 16. maja. Kamela skozi ulico šivance. Red D.
Sobota 17. maja. Zaprt.
Nedelja 18. maja. Zaprt (radi gostovanja Hudožestvenikov).
Pondeljek 19. maja. Zaprt.
Torek 20. maja. Zaprt.

Opera:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Nedelja 11. maja. Gorenjski slavček. Ljudska predstava. Izven.
Pondeljek 12. maja. Carjeva nevesta. Red D.
Torek 13. maja. Tosca. Red A.
Sreda 14. maja. Zaprt.
Četrtek 15. maja. Faust. Red C.
Petek 16. maja. Manon Lescaut. Red F.
Sobota 17. maja. Selo Stepančičovo. Izven. Gostovanje Hudožestvenikov.
Nedelja 18. maja. Živiljski boj. Izven. Gostovanje Hudožestvenikov.
Pondeljek 19. maja. Jekaterina Ivanovna. Gostovanje Hudožestvenikov.
Začetek ob 8. uri (igra v 14 slikah).
Spisal H. R. Lenormand. Zgodba ljudi je to, ki malo ljubijo, malo lažejo in malo trpijo. Hodijo in hodijo, a ne dospo nikdar. V iz-

Radio-postaja v Splitu. Mestna občina v Splitu bo zgradila radio-postajo, ki bo instalirana na občinskem poslopju.

— **Sokol in Kolo jug.** sestara v Prevaljah je nabrala za Jugoslovansko Matice 866 Din 50 para. Darovalcem in nabiralcem izreka najiskrenejšo hvalo Jugoslovanska Matica.

— **Cerkvena razdelitev.** Cmuška župnija se je nahajala doslej deloma tudi na desni strani Mure, tako da so verniki iz Jugoslavije, ki so pripadali temu delu župnije, morali hoditi v cerkev v Avstrijo. Sedaj se je končno to vprašanje tako rešilo, da se je jugoslovanski del cmuške župnije priključil k župniji Sv. Ane v Slovenskih goricah. Slovenska priključitev se je izvršila dne 4. t. m.

— **Češkoslovaški in francoski študenti v Jugoslaviji.** Ministrski svet je na predlog ministra prosvete odobril, da se podeli stipendija za študij v naši državi dvema češkoslovaškima in dvema francoskima dijakoma.

— **Italijanski gospodarski krogi v Beogradu.** V Beogradu je došla večja skupina iz italijanskih gospodarskih krogov, katere namen je ogledati si tamošnje gospodarske ustanove. Istočasno se bo vršila konferenca z industrijskim in trgovskim zastopniki.

— **Razprava proti razbojniku Čarugi in tovarišem** se bi imela pričeti jutri zjutraj ob 8. uri. Dvoje zagovornikov je že odklonilo prevzeti zastopstvo Čaruge. Sedaj je advokatska zbornica imenovala za Čaruginega zagovornika dr. Viktorja Bilherja. Iz Osljeke se poroča, da bo tudi dr. Bilher odklonil zagovornstvo, s utemeljitvijo, da ni bil vsaj 8 dni pred glavno razpravo določen za zagovornika. V tem slučaju bi se morala glavna razprava preložiti za 8 dni. Razprava proti Čarugi bo trajala najmanj tri tedne. Dnevno se bo izdalo za razpravo po 100 vstopnic za občinstvo.

Ljubljana.

— **Na današnje jutranje na Ljubljanskem gradu** vabimo se enkrat občinstvo. Prireditelji so se potrudili, da nudijo obiskovalcem kar najraznovrstnejše razvedrile. Vstopnine ni nobene.

— **Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom)** sporoča svojemu članstvu, da je društveni sluga pričel pobirati članarino za leto 1924 po hišah. Kdor hoče poravnati članarino osebno, naj to stori pri hišniku, ki ima plačilne listke. Opozorjamo članstvo, da po društvenih pravilih preneha biti član društva, kdor je s članarino 6 mesecev v zaostanku. Brat, sestra, ki se nisi poravnala članarino, stori svojo dolžnost! Zdravo! Odbor.

— **Promenadni koncert** muzike Dravske divizijske oblasti v nedeljo dne 11. t. m. v »Zvezdi« ob četrti na 12 ur; kapelnik dr. Josip Cerin. Spored: 1. Kašparek: Marš prezidenta Masaryka. 2. Smetana: Odklonil iz opere »Poljub«. 3. Zajc: Iztočna zora. 4. Smareglia: Predigra k operi »Cornelius Schut«. 5. Jaki: Čehoslovak in Jugosloven. 6. Offenbach: Valček iz opere »Hofmanove pripovedke«.

— **Včerašnje seje izvrševalnega odbora SKS** se je udeležil predsednik zemljoradniškega poslanskega kluba g. Voja Lazič in posl. Miloš Moskovljevič. Seja izvrševalnega odbora je bila polnoštevilno obiskana in so se med drugim sprejele tudi resolucije, v katerih se izreka SKS za državno edinstvo, za revizijo ustave in proti temu, da bi se SKS vezala s kakšno drugo stranko. Poslanca Voja Lazič in Miloš Moskovljevič sta se odpeljala večeraj popoldne v Bosno na agitacijo.

— **Izredni občni zbor Slov. plan. društva** se sklicuje zopet za ponedeljek dne 19. maja t. l. v dvoranu mestnega doma. Začetek ob 8. uri zvečer. Društveniki naj se izkažejo pri vstopu s članskimi izkaznicami za leto 1924. Dnevni red: Volitev predsednika in odbora; eventualne slučajnosti.

— **Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani** ima v nedeljo dne 18. maja 1924 ob 9. uri popoldne v veliki dvorani hotela Union svoj občni zbor z »v Mojem domu« objavljenim dnevnim redom. Ker se bo na tem občnem zboru, razven običajnih poročil o društvenem delovanju, razpravljalo še o raznih važnih stanovskih zadevah, je nujno želiti, da pridejo na zbor prav vsi hišni posestniki ljubljanski in okoliški, najsi bodo že člani našega društva ali ne. Občnega zbora se udeležijo zastopniki iz Beograda, Zagreba in ostale Hrvatske, kakor tudi iz vseh mest Slovenije, radi česar je morala dolžnost vseh posestnikov, da pridejo na naš shod, da skupno pozdravimo naše bratske sobojevnike za naše pravice ter s tem pokažemo solidarnost vseh posestnikov v naši državi. K prav mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— **Umrlj so v Ljubljani.** Dne 8. maja: Alojzij Čurk, nadstrojnikov sin, 2 leti. — Božena Lasič, zasebnica, 20 let. — Zožila

Uranič, posestnikova hči, 3 dni. — Josip Rezman, posestnikov sin, 20 let. — Dne 9. maja: Makso Kopitar, trgovec, gostilničar in posestnik, 43 let. — Dne 10. maja: Alojzija Krakar, vdova umirovljenega poštnega ekspedienta, 84 let.

— **Policijske prijave.** V zadnjih 24 urah so prispelo na policijo sledeče ovadbe: 1 tatvina, 1 kaljenje nočnega mira, 6 prestopkov cestnopolijskega reda, 3 prekrščenja policijske ure, 3 prestopki pasjega konumaca, 1 razgrajanje, 1 nedostojno vedenje, 1 poškodba tuje lastnine, 1 prestopek zglasevalnih predpisov.

Maribor.

— **Smrt igralca.** V Trstu je umrl prošli teden bivši član mariborskega Narodnega gledališča, g. Rudolf Mikulič. Mikulič je igral najprej v Slovenskem gledališču v Trstu, ko pa so Italijani požgali Narodni dom, in je bilo s tem tudi naše tamkajšnje gledališče pokončno, ga je angažiral tedanjí upravnik Nučič skupaj s Simencem, Mezgerjevo, Vovkovo in nekaterimi drugimi tržaškimi igralci, za mariborsko Narodno gledališče. Mikulič se je zadnje čase svojega delovanja pri gledališču lepo razvijal in obetal postati dober igralec, toda bolezen, ki jo je prinesel iz Trsta s seboj, ga je končno prislila, da je moral zapustiti oder. Živel je na to nekaj časa v Mariboru, nazadnje je pa odšel nazaj v Trst, kjer ga je tuberkuloza dne 2. t. m. pobrala v cvetu mladosti. Mikulič je bil sivočrno tudi blaginja in tajnik mariborske sekcije »Udruga gledaliških igralcev SHS«. Bodi mu lahka domača tržaška zemlja!

— **Povišanje tarife izvoščakov.** Okrajno glavarstvo je potrdilo novo povišano tarifo izvoščakov, ki je stopila v veljavo dne 7. t. m.

— **Poročno zasedanje.** V prihodnjem porotnem zasedanju, ki se prične 10. junija t. l. se bo razpravljalo o približno 12 slučajih.

— **Umrlj je v minulem tednu v Mariboru** 13 oseb, in sicer pet moškega in osem ženskega spola.

— **Koncert.** V veliki kazinski dvorani prireditelj v sredo 14. t. m. ob 8. zvečer slovenski kvartet iz Ljubljane koncert z zanimivim sporedom.

— **Gostovanje Hudožestvenikov v Mariboru** je določeno na 17. in 19. t. m.

— **Drugi koncert citraškega kluba v petek zvečer** je prav lepo uspel. Nastopilo je 20 citrašev, ki so povolno rešili svojo nalogo. Občni zbor francoskega krožka, ki je bil določen na soboto zvečer, se je moral zaradi nepričakovanih zaprek preložiti na 16. t. m.

— **Na svinjski sejem** dne 9. t. m. je bilo prignano 241 svinj. Kupčila je bila precej živih.

— **Novi tečaj za strojeplasje slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo** (zasebni pouk) začnejo na zasebnem učilišču Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 2. junija t. l. ter trajajo štiri mesece. Vpisovanje in polajnsila v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

— **Nočno lekarniško službo** bosta imeli prihodnji teden lekarna pri »Sv. Antonu« v Frankopanski ulici in lekarna pri »Angeli varhu« na Aleksandrovi cesti.

Celje.

— **Notar Baš.** V Celju v Aškerčevi ulici je v noči ob četrtki na petek po kratki mučni bolezni preminul notar g. Lovro Baš v 75 letu starosti. Umrl je bil ves čas svojega delovanja v Celju trden narodnjak in naprednjak. Rojen je bil dne 3. avgusta 1849 v Spodnjih Gorah pri Braslovcih. Gimnazijske študije je dovršil v Celju, visokoskolske pa v Gradcu in na Dunaju. Notarski kandidat je bil v Celju, Kozjem in Laškem. Notar je bil v Ljutomeru. V Celje je prišel v razburkan dobi ministrovanja dr. Pražaka leta 1881. kot drugi slovenski notar. Bil je dolga leta predsednik spodnještajterske notarske zbornice s sedežem v Celju, podpredsednik Celjske posojilnice ter član upravnega sveta Južnoštajterske hranilnice v Celju ter njen pravni konzulent. Pogreb zaslužnega moža se je vršil večeraj popoldne ob 4. uri na okoliško pokopališče. Vrlemu možu, ki si je na polju delovanja za narodno stvar v Celju pridobil neveljnih zaslug, budi ohranjen časten spomin!

— **Občni zbor kopališke zadruge »Diana« na Bregu** bo v četrtek dne 26. t. m. ob 6. uri zvečer v sejni sobi Posojilnice v Celju.

— **Tombova podpornega društva za revne otroke v Gaberju** je vsled škraltice preložena na nedolčen čas.

— **Sokolsko društvo v Celju** priredi danes, kakor že javljeno, poštitev v Griže. Zbirališče je v mestnem vrtni pri vremenski hišici. Pridruži se izletnikom pevski krožek.

— **Občinske volitve v celjski okolič.** Bernotova frakcija socialno-demokratske stranke je že vložila kandidatsko listo, tudi druge stranke že pripravljajo volilne seznamke.

19. t. m. »Jekaterina Ivanovna«. Ze kupljene vstopnice ostanjejo v veljavi, in sicer za isti red, kakor so bile kupljene. Vstopnice od 13. veljajo za predstavo 17., vstopnice od 14. veljajo za predstavo 18. t. m., saj se vrstni red predstav nič ne spremeni, ampak spremenjen je samo datum. Kolikor je upravi sedaj znano, se pripeljejo Hudožestveniki v petek, dne 16. t. m. v Ljubljano, in sicer iz Trsta. Prosimo občinstvo, da vzame to spremembo gostovanja na znanje.

— **Ogled umetnostnih spomenikov Ljubljane** priredi v ponedeljek popoldne, dne 12. maja Umetnostno zgodovinsko društvo. Na programu je ogled frančiškanske, nunske in križevniške cerkve ter kapelice v Krakovem. Vodi msgr. V. Steska. Sestanek točno ob 3. pop. pred frančiškansko cerkvijo. Dostop imajo člani in prijatelji društva.

— **Mladino opozorjamo,** da se XII. mladinsko predavanje, ki je bilo določeno za danes dopoldne, ne vrši in da je isto preloženo na nedeljo 25. t. m.

— **Ženski zbor državnega učiteljskega v Mariboru**, broječ 70 pevk, priredi v soboto, dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe, pod vodstvom svoje učiteljice gđe. Ropasove koncert, na katerem izdaja celo vrsto slovenskih in slovanskih ženskih dvo-, tro- in četverpesev, deloma s spremljevanjem klavirja, odnosno enega s spremljevanjem orkestra. Pri koncertu sodelujeta vjolnistka g. Brandi-Pekaričova iz Maribora in pa operna pevk Zora Ropasova. Občinstvo opozorjamo na ta koncert, ki ga prirede Mariborčani v Ljubljani, vstopnice so pa v predprodaji v Matični knjižnici.

Sport.

S. K. JADRAN.

— **I. nogometno moštvo S. K. Jadran** (stoj, od leve na desno): Pokorn, Jamnik, Drucker, Bracar, Rak, Steiner, Martinak, Vovčina, predsednik kluba Bar Franc; (kleče): Rape, Vidmar, Pečnik.

— **Z inčiativno trnovskih in šentjakobskih sportnikov** se je ustanovil leta 1920 sportni klub Jadran. V letu 1923 je klub preživel težko notranjo krizo, ki jo je pa prebolel ter pričel pod predsedstvom g. Bara delovati s podvojeno silo. Že v početku svojega obstoja je pokazal veliko agilnost in smisel za dober sport. Članstvo obstoja po veliki večini iz dijakov. Kljub temu, da klub nima lastnega igrišča, se je povzpel med naše vodilne klube. Spočetka je gojil samo nogomet ter bil kmalu med prvimi v ljubljanskem drugem razredu. V nogometni sezoni 1922-23 si je priboril na zelo efektan način (goaliferenca 48 : 6) prvo mesto drugega razreda ter s tem prišel v prvi razred ljubljanskega okrožja. V svojem moštvu razpolaga z močmi, ki so znane širom Slovenije: Pečnik, Martinak, Jamnik.

— **S. K. Hermes : C. S. Flume 6 : 0 (3 : 0).** Podrobneje poročilo še prihajmo.

— **Flume : Ilirija.** Danes ob 15. uri 30 minut se vrši na sportnem prostoru Ilirije nogometna tekma med Ilirijo in reškimi sportnim klubom »Flume«. Ob lepem vremenu se vrši ob 14. uri predigra Ilirija jun. : Krakovo ter po glavni tekmi Lask : Ilirija rez.

Novo mesto.

— **Zastrupljenje.** Gospa Mimi Berden, rojena Hladnik, učiteljica v Stopičah je večeraj v bolnici podlegla zastrupljenju. Njeni dekli so padle v mleko žgališče, kar pa je zamočala in gospa je jedla iz tega mleka napravljen omelet, ki je povzročila njeno smrt. Zapuščila mladega soproga in malo dete. Prižadetim naše sožalje.

— **Učiteljska konferenca.** Okrajna učiteljska konferenca za novomeški okraj bo v soboto 14. junija. Najpreje bo na gimnazijskem telovadišču vzorna telovadna ura učencev in učenec pod vodstvom učitelja g. Menarda. Nato se bo vršila konferenca v veliki dvorani Narodnega doma. Na sporedu sta poleg nadzorniškega in drugih običajnih poročil še dva referata. Isti dan bo na osnovni šoli razstava risarskih izdelkov in ročnih del, zvečer pa prirediti novomeško učitelstvo v Narodnem domu dramo Zvonimira Kosma »Morje« v režiji »itelja gosp. Viktorja Pirnata.

Prekmurje.

— **Neznan utoplenec.** V Melincih v Prekmurju so te dni potegnili iz Mure truplo neznanega, okrog 30 let starega moškega. Identitete doslej še ni bilo mogoče ugotoviti, gotovo pa je, da je neznanec zašel v vodo ali po nesreči ali pa namenoma.

— **Konec tehnične razmejitve v Prekmurju.** Po dolgotrajnem delu so sedaj vendar postavljeni že vsi mejniki na novi prekmurski meji med Jugoslavijo in Madžarsko ter Jugoslavijo in Avstrijo. Te dni si bo novo mejo ogledala razmejitvena komisija, da ugotovi, če so bili mejniki pravilno postavljeni, kar ji tudi odozbi. S tem se definitivno zaključuje zadnja faza mučnega in dolgotrajnega razmejitvanja.

— **Naseljavanje bosanskih dobrovoljcev v Prekmurju.** Urad za agrarno reformo je te dni naselil na veleposestvu grofa Esterhazija v Dolnji Lendavi več bosanskih dobrovoljcev.

Primorske vesti.

— **Člana ljubljanske opere v Juljski Krajini.** Odlična naša pevca sopranistinja gospa Thierriyeva in basist g. Betetto sta odšla na svojeto turnejo v Juljsko Krajino. Danes koncertirata v Postojni, v torek v Trstu, v četrtek v Gorici, v nedeljo pa v Vipavi. Tako bo vsem našim Primorcem omogočeno, da slišijo naša odlična pevca.

— **Fašistovski učiteljski sindikat.** V Gorici je bil te dni ustanovljen fašistovski učiteljski sindikat, v katerega se je vpisalo 200 italijanskih učiteljev in učiteljic. Slovencev je vpisanih 14. Od Slovencev sta v odboru učitelja Makovec in Zgonik.

— **Poleg nogometa ima Jadran celo dobro razvito in močno lahkoatletsko sekcijo.** Že v jeseni leta 1920 je dosegel v prvenstvu Slovenije tretje mesto ter se držal na tem mestu dve leti. V prvenstvu za leto 1923 pa se je že povzpel na drugo mesto. V tej panogi je klub dosegel 4 jugoslovanske in 11 slovenskih rekordov ter je v rekordih v Sloveniji prvi in v Jugoslaviji drugi. Lahkoatletiki Jadrana, kakor naš slovenski rekord na srednje proge Mirko Kregelj in Lojke (jugosl. rekord v skoku v višino) uživajo v naši domovini najboljši sloves.

— **V letošnji sezoni beleži Jadran dva lepa uspeha** in sicer proti Hermesu 3 : 0 v tekmi za olimpijski coup ter prvenstveno tekmo z Ilirijo neodločeno 3 : 3.

— **Težkoatletična sekcija S. K. Slovenja** priredi danes v Kočevju propagandno težkoatletično prireditev. V grško-rimski amaterski rokoborbi nastopijo Neuchold (težka t.) proti Voperniku (težka t.), Florjandč (p. resna t.) proti Toniju (lahka t.). V francoski profesionalni rokoborbi nastopi Pippenbacher (srednje težka t.) proti Tčarju (srednje težka t.). V angleškem profesionalnem boks nastopi Vavpotič (srednje tež. t.) proti Banovcu (lahka t.).

Iz raznih krajev.

PROCES PROTI KAPETANU CARLIERU.

Beograd, 10. maja. (Z) Na današnji razpravi proti Carlieru je govoril njegov branitelj dr. Živko Topalović. Omenil je nekoga našega voljaka, ki je umoril visoko francosko damo, pa ga francosko sodišče ni obsodilo, ampak oprostilo. Francoska oblast niso zahtevala izročitev Carliera, čeprav bi bila to mogla, ker je bil Carlier diplomatika osebnost. Francija je hotela, da se pusti našim sodiščem možnost, dokazati Carlierovo nedolžnost. Dr. Topalović je pobijal izjavljajo obtožnice in citiral besede Iscllyjeve, ki je rekel: »Carlier me ni umoril, on me tudi ni zastrupil. Njega ne obtožujem, ker je bil moj najboljši prijatelj. Niti jaz, niti Carlier nisva imela sarkozresov.« Glede zastrupljanja so mnoge priče izpovedale v korist obtoženca. Sorodništvo je izjavilo, da je Isclly že šest mesecev pred umorom, kadarkoli se je vračal s potovanja, čutil močne bolečine v želodcu. Branitelj je predlagal oprostitev svojega klijenta. Razsodba se objavi v ponedeljek ob 4. popoldne.

Sokolstvo.

— **Majniška tombola Sokola I.** je v posebnih pripravah. Vse kaže, da bo še bolj bogata kot doslej razglašeno. Vse pridno posega po listkih. Kdo bi si ne želel zadeti nevestine opreme, dragocenega jednega porcelana, ki že samo predstavlja vrednost mnogo tisoč dinarjev in kaj še le ostalo! 7 glavnih tombol. Tudi petorice in četvorice predstavljajo povprečno vrednost 150 do 300 Din. Razpečavajte — kupujte, dokler je še zaloga. Zadovoljni bodo kupci, zadovoljen naj je Tabor!

Iz strankarskega življenja.

— **Narodna radikalna stranka v Celju** je najela s 1. t. m. na Kralja Petra cesti 28. l. nadstr. levo lokal za strankino pisarno, kjer bo poslovala tajništvo vsak ponedeljek, sredo in petek od 14.—15. ure. V tem času bo strankin tajnik na razpolago vsem pristajšem stranke za informacije in eventualno pojasnila. Strankini sestanki, ki so se vršili doslej vsak torek zvečer v hotelu »Bel vol« se prelože na sredo zvečer, kar naj vzamejo vsi gospodje člani in pristajši stranke na znanje s pozivom, da se teh sestankov kar največ mogoče udeležujejo. Srečni odbor NRS v Celju.

Lastnik:

Konzorci »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Pozor!

Avtomobili na prodaj

osebni

1. Fiat Wien

1. Deimler, skoro nov, start in električna razsvetljava.

in tovorni

1. Perl Liesing 4 tonski

1. Walf 4 tonski

1. Fiat Verpeltetype, 2½ tonski

1. Fiat Torino 15 T 1½ tonski

v zelo dobrem stanju in generalno popravljani.

Plačilni pogoji po dogovoru. Vprašati je pri tvrdki „SVETLA“ d. d., Ljubljana, Mišerjeva ulica štev. 5.

Gospodarstvo.

Evropske borze in efektivni kapital.

Na vseh važnejših kontinentalnih borzah zaznamuje letos od začetka leta dalje gibanje efektivnih tečajev znatne izgube. Kurzne izgube dunajske borze so prekoračile v prvem četrtletju letošnjega leta 40 odstotkov. Tudi praška borza ni na boljšem, ker notirajo njeni najvažnejši efekti tudi na Dunaju in ker dunajski tečaji močno vplivajo na položaj v Pragi. Isto velja tudi za Budimpešto; dasiravno so nekateri efekti svoje tečaje obdržali ali jih celo zboljšali, so vendar, preračunani v zlatu, izgubili skoro eno tretjino januarjevega tečaja v zlatu. Še slabše je v Berlinu, kjer so izgubili tečaji v tem četrtletju (v zlatih markah nad 50 odstotkov).

V Parizu, ki je sedaj glavno središče evropske efektne spekulacije, je povzročila hausse franka, da so pridobili efekti, ki notirajo na pariški borzi, računano v zlatu 50 odstotkov. Toda v frankih (ne zlatu) so pa nekateri efekti kljub temu močno nazadovali.

Nasprotno pa so se obdržali tečaji na londonski in new-yorški borzi v glavnem na isti višini, na londonski borzi zaznamujejo nekateri efekti celo delno zboljšanje.

Zalostni položaj evropskih kontinentalnih borz povzroča predvsem pomanjkanje denarja. V Franciji je zasledila država velik del kapitala, ki bi se sicer udeleževal na efektivnem trgu, deloma v obliki direktnega obdavčenja, deloma pa v obliki vezanja na državna posojila. V vseh ostalih državah pa vladajo pomanjkanje denarja radi tega, ker je uničen mobilni kapital. Radi tega je potrebno zelo štedljivo postopanje s kapitalom in mnogi zneski, ki bi bili sicer udeleženi na efektivnem trgu, so investirani drugje. Celotna množina efektov se mora radi tega ravnati po vedno redkejšem denarju, kar je mogoče le na ta način, da tečaji polagoma popuščajo.

Tudi v Angliji in Ameriki se v zadnjih mesecih ni mogla razviti živahnejša efektna spekulacija in široki sloji prebivalstva so borzo zapustili. Položaj Amerike je težaven toliko, ker ima v svojih kletah ogromne zaloge zlata. Ves ta denar leži brez obresti v kletah notnih bank in Amerika se ga ne more rešiti, kajti če bi ga spravila na trg, bi njegova cena silno padla in znatni deli narodnega premoženja Združenih držav bi bili uničeni. Na drugi strani pa trpi evropsko gospodarstvo, kar pa seveda tudi ni brez slabih posledic za gospodarstvo Severoameriških Združenih držav.

Proizvodnja živil v Srednji Evropi.

Po podatkih nekega angleškega gospodarstva lista je znašala lanske letna žitna žetev v srednji Evropi 67.376.000 metrskih ton žita. Na prvem mestu je bila med producenti Nemčija, Poljska. Tena dvema državama sledita Italija, Romunija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Madžarska, Bolgarska, Avstrija in Grška.

Posamezne države v srednji Evropi so imele z žitom primanjkljaj, radi česar so uvažale žito in sicer (v tisočih metrskih ton): Nemčija 3.273, Poljska 126, Češkoslovaška 415, Avstrija 725, Italija 2014, Grčija 370. Italija je dosegla s svojim uvozom srednjo predvno količino.

Suficit so izkazale v dobi 1920/22 sledeče države (v tisočih metrskih ton): Madžarska 328, Jugoslavija 236, Romunija 196 in Bolgarska 138.

Z ozirom na število prebivalstva v posameznih državah znaša potrošnja na posameznega stanovalca letno (kilogramov žita): Nemčija 397, Poljska 300, Češkoslovaška 375, Avstrija 360, Madžarska 416, Jugoslavija 303, Romunija 413, Bolgarska 389, Italija 270 (predvno povprečna potrošnja), Grčija 237. Največ porabijo kruha Madžari (416), dalje Romuni, Bolgari, Češkoslovci, Jugoslavlani, Grki in Avstrijci.

Z ozirom na proizvodnjo leta 1923 in srednjo letno potrošnjo v letu 1922/22 so imele te države sledeče primanjkljaje: Italija 1215, Avstrija 520, Grčija 270 in Češkoslovaška 89 tisočev metrskih ton.

Izvozila pa so (v tisočih metrskih ton): Poljska 5475, Romunija 1377, Madžarska 700, Nemčija 632 in Bolgarska 363.

V naši državi znaša povprečna proizvodnja žita 837 kg na hektar. kar pomeni, da spada naše poljedelstvo med najneracionalnejša poljedelstva v celi Evropi.

Po mnenju strokovnjakov bi dalo intenzivnejše obdelovanje zemlje 3 do 5 krat večjo žetev. Na ta način bi mogla prehraniti naša država 36 do 60 milijonov prebivalcev. Z ozirom na to, da bi mogli pri intenzivnejšem sodelovanju zemlje prehraniti mnogokratnik sedanjega prebivalstva je še zelo daleč do časa, ko bo postalo za prebivalstvo akutno vprašanje izseljevanja viška prebivalstva za katerega doma ni več prehrane.

Naraščanje konkurzov v Nemčiji.

Statistika konkurzov je važen vir za spoznavanje gospodarskega razvoja. V časih gospodarskega procvitanja je število brezposelnih in konkurzov običajno nazadovalo; v vojni pa je bilo obratno. Toda tega pojava v Nemčiji v zadnjih letih ni bilo več opaziti. Dasiravno je bilo nemško gospodarstvo precej obteženo z reparacijami, je število brezposelnih in konkurzov vendar z malimi prestopi od meseca do meseca nazadovalo. Ravno tedaj, ko je dosegla inflacijska kriza svoj višek, je padlo število konkurzov na rekordni spodnji nivo. V predvojnem času je prišlo v Nemčiji povprečno 700 — 800 firm v konkurz; novembra 1923 pa je bilo v Nemčiji le 8 konkurzov. Toda ta nizka številka postane takoj razumljiva, če pomislimo na ostale posledice inflacije. V času inflacije so postali veliki oziroma prav ogromni kreditirani zneski, cela premoženja, v nekaj dneh brezposlne vložitve in izposojevanje je pomenilo dobiček z ozirom na to, da se je povrnil dolg v razvednostni papirnatih marki. Vsako eventualno plačilno nesposobnost je v največ slučajih napredujoče propadanje papirnatih marke tako odstranilo, v kolikor ni šlo za izpolnitev valutnih obveznosti. Opazovanje konkurzov v celi inflacijski dobi kaže, da je bilo gibanje konkurzov v nekem razmerju z gibanjem deviznih tečajev. Kadar so naraščali devizni tečaji, so pojemale konkurzi; nasprotno pa je povzročila vsaka okrepitev marke takojšen porast števila konkurzov. V glavnem se je to zgodilo radi tega, da so pri padajočih deviznih tečajih deloma padale tudi blagovne cene, kar je povzročalo izgube pri zalogah in s tem plačilne težave. S stabilizacijo marke je nastal preokret in število konkurzov je od novembra 1923 dalje neprestano naraščalo, kar kažejo sledeče številke:

november dec. jan. febr. marec, april	8	17	31	41	68	133
---------------------------------------	---	----	----	----	----	-----

Od novembra je torej naraslo število konkurzov za sedemnajstkrat, in od novembra 1923 dalje neprestano nad marca do aprila se je število podvojilo. Velik del teh najmlajših konkurzov je pripisovati ponesrečeni spekulaciji s francoskim frankom. Spekulacija proti franku je imela za Nemčijo, ki ji primanjkuje kapitala, silno težke posledice in je povzročila vsled ozke zveze posameznih gospodarskih členov plačilne težave tudi pri podjetjih, ki v spekulaciji niso bila angažirana. Poleg tega obstoja še velik del odprtih obveznosti v franku za ultimo maj. Drug velik del konkurzov odpada na podjetja, ki so bila ustanovljena, mnogokrat popolnoma dalkomiselnost, v inflacijski periodi in katerih eksistenca je bila mogoča le v dobi inflacije. S stabilizacijo nemške valute pričenjajoči sanacijski proces v nemškem gospodarstvu, ki ga je spremljala v interesu ozdravitve ostra omejitev kreditov državne banke, je razmatal še bolj že sploščena škiba inflacijske in priložnostne ustanovitve in jih deloma tudi že porušil.

Kljub mogočnemu porastu v zadnjih mesecih pa zaostajajo konkurzi v aprilu še izdatno za povprečnim številom konkurzov v predvojni dobi, tudi če vpoštevamo zgubo nemškega ozemlja. To v primeri s predvojno dobo razmeroma nizko število konkurzov je pripisovati tudi instituciji poslovnega nadzorstva. Te institucije pred vojno v Nemčiji niso poznali. Tedaj so bili obvezani po nemškem trg. pravu poslovodje, načelstva ali likvidatorji delniških družb, komanditnih delniških družb, družb z omejeno zavezo in registrovanih za grad proti odškodninski dolžnosti in kazni predlagati takoj pri nastopu plačilne sposobnosti družbe ali zadruge otvoren konkurza. Početkom vojne je odredil nemški zvezni svet, da se more izogniti dotični, ki je postal radi vojne plačilno nesposoben, konkurza s tem, da predlaga pri konkurznem sodišču odredbo poslovnega nadzorstva. Tega instituta so se posluževali v Nemčiji zelo pogosto.

Poslovnega nadzorstva se v interesu dotične firme ne objavi v javnosti. Dosedaj se je institut dobro obnesel in ravno v zadnjem času se je posročilo rešiti konkurza mnogo firm, ki so že postale plačilno nesposobne. Sedaj pa se dogajajo tudi slučaji, ko se zlorablja ta institucija samo v svrhu zavlačevanja neizbežnega poloma in se je radi tega pojavila v Nemčiji težnja, tozadevna zakonska določila primerno spremeniti.

× Izvoz iz Bosne in Hercegovine tvori v glavnem rude in izdelki lesne industrije in je dosegel l. 1922 preko Broda 69.273 vagonov in l. 1923 preko 97.000 vagonov. Leta 1913 je znašal izvoz v tej smeri le 40.000 vagonov. Izvoz preko Metkovića, Gruža in Zelenike je znašal l. 1909 29.711 vagonov, l. 1923 pa 34.891 vagonov.

× Trgovski promet v Trstu. V prvem četrtletju letošnjega leta je prišlo v Trst 433.546 in odšlo 587.566 vagonov s skupno 1.021.112 tonami. Skupni pomorski trgovski promet je dosegel 850.822 ton. V prvem četrtletju je torej prišlo in odšlo iz Trsta po morju in železnici 1.871.934 ton blaga.

Panika na Dunaju.

Spekulacija proti francoskemu franku, v katero se je vrzel Dunaj s tako veliko vneto, kakor niti Nemci ne, je povzročila prav hude posledice. Dunajsko časopisje, ki je prvotno tolažilo sebe in javnost in dokazovalo, da izgube niso tako velike, kakor se govori, je moralo končno tudi samo priznati, da je opustošenje na dunajskem nemarnem trgu silno. Nekaj tolažbe je dal prizadetim borzizancem, ki so čutili, da se majoje njihove pozicije, intervencijski bančni sindikat, ki je izvrševal intervencijske nakupe, da bi obvaroval posamezne efekte presilnih izgub. Firme, ki so izgubile s spekulacijo proti francoskemu franku silne vstopice, so bile namreč prisiljene, da so si preskrbele denar s prodajo efektov in omenjeni bančni sindikat je kupoval te efekte, da obvaruje trg panike. Toda tudi ta sindikat ne bo mogel preprečiti katastrofe. Vsa znamenja že kažejo, da njegova moč pojema. Ponudba efektov je ogromna, dočim nastopa kot kupec edino omenjeni sindikat, ki pa sprlo silne množice ponudb že takorekto ne pride več v poštev. To so borzizanci tudi že uvideli in zato se ponudba le še povečuje ter veča paniko. Zelo depimirajoče je vplival na dunajsko borzo tudi samomor imetelja ene dunajskih velikih bank.

Nekaj firm je prijavilo svoj izstop iz borze in so zahtevale nazaj svoje kavcije. Dasiravno niso vsi ti izstopi neposredna posledica izgub s frankom, vendar te tudi niso brez vpliva nanje. Gotovo pa je, da do sedanjim polomom sledilo na Dunaju še precej drugih, zlasti manjših zavodov; najbrž pa tudi vsi veliki in močni zavodi ne bodo ušli katastrofi in usodi.

× Insolvence v Avstriji. Tudi v Avstriji so se po prevratu vtihotali v trgovino spekulanti, ljudje brez znanja in tudi brez zadostnega kapitala, ki so dobro živeli v dobi inflacije. Stabilizacija avstrijske krome pa jih je spravila iz ravnotežja in končno so propadali in propadajo ti povojni trgovci vedno bolj. To propadanje nam kažejo številke insolvent v Avstriji:

mesec	1923	prijavljene insolvente	povprečno na teden
julij	1923	39	8
avgust	»	44	11
september	»	50	12½
oktober	»	88	17½
november	»	64	16
december	»	105	21
januar	1924	80	20
februar	»	109	27
marec	»	182	36
april	»	174	43½

Tržna poročila.

VINO IN ŽOGANJE.

Trst, 8. maja. Istrsko belo 100 do 150 lir, črno 130 do 170, brislo 160 do 175, vrpavsko 80 do 130, vse za 1 hl. Slivovka 40° za liter 9 do 10,50, tropinovec 40° domač 11 do 11,50 lir.

ZITO.

Novi Sad, 9. maja. Pšenica 325, oves 270, koruza 227,5 do 242,5, moka »00« 490. Budimpešta, 8. maja. (V dinarjih po srednjem tečaju madž. krome dne 9. maja v Zagrebu.) Pšenica 357,5 do 376,75, riž 335,5 do 346,5, ječmen za krmo 319 do 330, za pivovarstvo 341 do 368,5, oves 346,5 do 363, koruza 289,25 do 293,7, otrobi 247,5 do 308, lucerna 9,9 do 11,55 dinarjev.

ŽIVINA.

Budimpešta, 8. maja. (V dinarjih po srednjem tečaju madž. krome dne 9. maja v Zagrebu.) Voli l. 16,5 do 18,7, ostali 9,45 do 15,95, bikli 11 do 18,7, bivoli 9,9 do 13,75, krave, boljše 14,3 do 16,5, izjemoma 17,5 do 18,7, slabše 9,35 do 13,75, mršava živina 6,6 do 9,35, mlada živina 8,8 do 14,85, lahke 23,65 do 26,4, srednje 26,4 do 28,6, težke 27,5 do 29,15 dinarjev za kg žive teže.

Dunaj, 8. maja. (V dinarjih po srednjem tečaju avstr. krome v Zagrebu dne 9. maja.) Svinje, mesnate 25,08 do 30,78, debele 20,66 do 26,80 dinarjev za kg žive teže. Od torika so cene nazadovale za približno 1,14 dinarjev pri kilogramu.

× Tržaški trg. Meso, sveže 8,40 do 13,20 lir, telečje 8,60 do 18, svinjina, sveža 10 do 11,60, prekajena 14 do 16, svinjska mast 8,80 do 10,80, slanina 8,40 do 10,80, bela moka 1,60 do 2,10, koruza 1,20 do 1,40, fižol 2,40 do 4,40, krompir 0,80, kisto zelje 1,80 do 2,20, kisa repa 1 do 1,80, sladkor 6,10 do 6,80, solata 2 do 4, zeleni radik 2,40 do 4,40, špinata 3 do 3,60, česen 3,50 do 4, čebula 1 do 1,40, namizna jabolka 2 do 5, sveže maslo 20 do 26, mešano 10 do 12,50 za 1 kg. Mleko 1,40 do 1,70, olje navadno 6 do 8, oljko 7 do 10 lir za liter. Seno 36 do 38, siana 33 do 34, oves 93 do 95 lir kvintal. Oggle 60, drva 24 do 26 lir.

LES.

Ljubljana, 10. maja. Lesni trg zadnji čas slabo posluje. Kljub temu pa rastejo lesne cene skoro neprestano navzgor. Izvoz gre v glavnem v Francijo (bastingi in madierski, 3 do 7 m dolgi, 300 frankov za m³), Belgijo in Holandsko. Od trdega lesa je povpraševanje le po hrastu; hrastovi frizl so se v ceni zelo učvrstili. Hrastove hode plačuje Francija, postavljeno v Francijo na postajo po 500 frankov za m³. Pri nas notirajo v enotah po 100 dinarjev: Hrast: hodi l. 12 do 26 (=1000 do 2600 dinarjev), II. 6 do 12, za furnirje 30 do 40, filr hrast 32 do 43, zrcalni rez 42 do 45, izbran 51 do 55, deske do 5 cm obrezane 20 do 26, preko 5 cm obrezane 24 do 31, bonli 32 do 36, neobrezan hrast pod 8 m 21 do 29, preko 8 m 31 do 37, sodarsko blago 0,8 do 1,2 (= 80 do 120 dinarjev), francoske dogice, 1000 komadov 160 do 200, surovi frizl 15 do 18, stafl 20 do 23. — Bukovina: hodi l. 3,50 do 4, rezana, parjena l. 10 do 20, isto neparjena 12 do 14, frizl 8 do 9. — Javor: hodi l. 7 do 9. — Jesen: hodi l. 7 do 8, brez 4: hodi l. 5,5 do 6,5. Mehko tesan blago 4 do 5, žagano 6 do 8. Brzljavi drevesi, hrastovi 70 do 140 dinarjev, jelovi 50 do 80 dinarjev, hrastovi železniški pragi 30 do 90, bukovi 30 do 50 dinarjev, bukova drva l. 2700 do 3000 dinarjev za vagon, II. 2200 do 2300 dinarjev, mešana drva 2400 do 2700, oggle 9000 do 12.000 dinarjev za vagon.

× Ustanovitev madžarske Narodne banke. Ustanovni občni zbor madžarske Narodne banke je skličen za 17. maja.

To in ono.

Nedelje v Parizane.

Pariz, v maju.

Avenue de l'Opera, v nedeljo jutraj. Vse prazno... Kakor da bi se pogreznil v zemljo vse avtomobilski kaos, kakor da bi izumrlo vse kolesarsko vrvenje. Le tupatam vidiš kakega revnega Parizana, skromno Parizanko, ki nimata sredstev dovolj, da bi se preselila v vrtnice življenja, ki vladata na Avenue de Versailles. Človek bi skoraj mislil na Voronovo transplantacijo.

In vendar je razlaga čisto enostavna: Parizan beži na deželo. V to svrhu se poslužuje avtomobila, ker mu je samo na ta način možno čimprej dospeti iz zaduhlega mesta. Berlinčan se v to svrhu poslužuje mestne železnice in čez pojo ure je že na svežem zraku. Ne tako Parizan. Polurna vožnja bi ga šele privedla v okolje smrdljivega tovarniškega ozračja. On hoče dalje, v prostoro naravo, kjer se hoče vsaj en dan v tednu odpočiti od tedenskih naporov.

Organizacija nedeljskega izleta je seveda v rokah žene. Kljub splošnemu nasprotju mnenju je Parizanka zelo skrbna in dobra gospodinja, in njen organizatorski talent moramo naravnost občudovati. Njeni osnovna načela je varčnost. V soboto pripravi jed za nedeljo, mirno pečenko in salato, h čemur še doda nenadomestljivi »Camembert« ali »Brle«. Vse to spravi v avto v pletenem košu. (Nahrtniki so v Parizu redka prikazen) Košilo in večerjo poručijo izletniki zunaj. Parizanu je popoldanska kava neznana. Tudi v gostilno ne zahaja, vsled česar bi morale vse naše male gostilnice propasti. Radi tega jih tudi ni v okolici Pariza. Še celo pijanec zaladje na svojem nedeljskem izletu v gostilno komaj za ploho ur, ves ostali čas pa se gibljejo v prostoro naravi. Delavske in uradniške družine se utabore v gozdu Garches, ki je edini kraj, kamor pohite ob nedeljah sloji, ki si ne morelo omisliti avtomobila. Mož se zlekne in spi opoldansko spanje, žena pa se igrata in prepeva z otroci. Večje izletniške družbe so Parizanom neznane. Francoz se sploh ne navdušuje za vezanost. On je skoziškoski individualist. Šest dni ga silijo življenjske okoliščine k skupnemu življenju; v nedeljo hoče biti sam. Raznih kegljaskih, šahovskih, plovskih klubov v Parizu sloji ni. Garcheski gozd je po n ljudi in vendar imajo vsi občutek, da so sami. To je čuden pojav, na katerega natisli v Parizu tudi drugod. Tako naprimer v nabitno polni podzemeljski železnici. Kljub telesnemu dotikanju obstoja med posredni globok prepad.

Soprog francoskega prosvetnega ministra, madame Colette de Jouvelet, je nedavno napisala v »Figaro« članek v obrambo avtomobilov. Dokazala je, da je postal avto ljubljene, ne samo boljših krogov, marveč, da se je udomačilo tudi že v delavskih družinah. Spravila je na ta način parfum v sklad s smrdljivim avtomobilom.

Posobno poglavje bi se dalo napisati o izletih pariskih umetnikov. Teh je vendar toliko, da tvorijo svoj poseben sloj: 55.000 brez žen in otrok, pravi zadnji Bottin. Pri tem pa imamo pod umetniki v mislih samo slikarje. Ogromna večina slikarjev je zaposlenih med tednom v raznih tovarnah, kjer vrše službo dekoraterjev, pleskarjev itd. Najmanj jih živi od slikanja slik. Vsi ti umetniki zapuste ob nedeljah Pariz, ki ga sovražijo, ker jim ne dovoljuje, da bi se posvetili svojemu umetniškemu delu, kakor bi sami želeli.

Ali bo res letos konec Evrope in Azije?

Casopisje vsega sveta se zadnje dni peča s prorokovanjem nekega ruskega profesorja, ki trdi, da bo letos zadela našo zemljo strašna katastrofa, katere žrtev bodo postale pokrajine severne polovice kroga severnega tečaja, v prvi vrsti pa pokrajine Evrope in severne ter srednje Azije tako nekako do Himalaje, dočim bo Afriki, Avstraliji in Južni Ameriki vse to naibzje popolnoma prizaneseno.

Svoje trditve opira profesor na dejstvo, da bo nastanek novih kontinentov krog južnega tečaja, ki se danes nahajajo pod vodno, imel za posledico poplavo evropskih, sibirskih in kanadskih ravnin in nižin. Bilo bi to torej nekako zopetno ustajenje velikega južnega kontinenta Gonduane, ki je nekoč obkrožal zemljo od Nove Zelandije do Chile in katerega su pripadale tudi Avstralija, Indija, vsi otoki Indijskega oceana, Afrika in Južna Amerika, Evrope in Azije takrat v gotovih dobah ni bilo, vsaj v takem obsegu kot danes ne. Vrnili bi se tedaj v dobo tminih milijonletij preteklosti, ko je od naših slovenskih zemelj širilo iz vode najbrže samo štajersko Pohorje. Med drugimi argumenti o neizogibni pogibli Evrope in Azije čujemo tudi dejstvo o dviganju Skandinavije, ki se v sto letih dvigne povprečno za 1 m iznad morske gladine.

Kakor vsako prorokovanje, je našlo tudi to ljudi, ki o njem ne dvomijo in se že pripravljajo na »sodni dan«, to pa ne morda s pokoro za svoje grehe, ampak z zapravljanjem vsega kar imajo. Take veritike je našla tudi znana prerokba o Halleyevem kometu. Komet je prišel, omedel s svojim repom našo zemljo, pa vsega tega še čutili nismo. Prav tako bo tudi s prerokbo ruskega profesorja. Njegove trditve slone na starih geoloških nazorih, ki so danes že več ali manj premagani. Samo izpreminjanje zemeljske površine tekom davnih milijonletij v takem obsegu in v takih oblikah, kakor so trdili geologi Fréch, Arlét in drugi, je danes zelo problematično in imamo danes že razlage, ki se temeljito razključujejo od starih.

Tudi dejstvo, da se Skandinavija dviga, je po najnovejših mnenjih napačno, ampak je pojav čisto obraten — da namreč morje pada vsakih sto let za približno 1 meter. To padanje morja na tečajih pa ni posledica breimikanja zemeljskih plasti, ampak posledica približevanja lune naši zemlji, ki se vsakih sto let približa za gotovo število km in je tako njena privlačnost vode in zraka vedno večja. Ker je njen pritisk privlačnosti najmočnejši na ekvatorju in veže tam vedno več vode, se mora morje s tečajev umikati za milimetrom umikati in na ta način se dvigajo tečajne zemlje vedno bolj iz vode. Prorokovanje ruskega profesorja sloni torej na danes že ovrženih teorijah, zato gremo vsak večer lahko mirno spat, ne da bi se nam bilo treba bati, da bo že letos konec Evrope in Azije. Gotovo je, da bodo nekoč kezične katastrofe pokončale naša živa bitja na naši zemlji, toda to se bo zgodilo čisto daleč v bodočnosti, da bodo lahko še milijoni generacij naših potomcev radi tega mirno živeli in naravno umrli.

Napoleon pri selah.

Ustno sporočilo Napoleonomih sodobnikov govori o njegovih govorih kot o nekaki dovršenosti govorniškega daru. Iz stenoografskih zapisov, ki jih je našel general Robillot v cesarjevi zapuščini, pa izhaja, da se ni veliki cesar izražal vedno v lepo stilizirani prozi Cicerona in da je tudi on govoril tako, kakor govorijo drugi smrtniki. Gre namreč za zaznamovanje nekega prislednika v državnem svetu, ki je natančno reproduciral Napoleonom besede, kakor bi jih slednji zaupal kakemu fonografu. General Robillot je predal te dragocene zapiske Alfredu Marquisetu, ki jih je objavil v neizpremenjeni obliki. Gre za zapisnike sedanjega svetca iz let 1804 in 1805, ki so se vršile vsak tork in petek pod predstvom cesarja samega. Povelnik straže, pobočnik ali službovalci komornik so se vstopili za cesarjev sedež in seja je pričela. Napoleon je nakratko označil predmet seje o katerem se bo vršil razgovor. Za njim se je oglasil poročevalec, ki je razvil svoje misli in sprožil debato, katere se je lahko udeležil vsak član državnega sveta. Govorniki so govorili na svojem mestu in sede Prepevovanje je bilo govor čitavi. Ves čas debate je vladala največja familljarnost.

Karakteristično sliko nam podaja zapisnik seje, na kateri so razpravljali o emilnem cesarskega grba. Debatata je bila zelo klotljiva, ker je bilo navzočih več odličnih osebnosti, ki so se udeležili revolucionarnega gibanja. Neki član je predlagal, da bi nosil cesarski grb leva, orla ali slona. Zbor pa se je izjavil za petelina, poleg katerega naj bi se eventualno nahajal ščit Minerve, kaka cvetica, hrast ali pa žitni klas. Cesar pa je menil: »Petelin izhaja iz kurkija; je preslaboten!« Nekdo je sprožil misel, naj bi bile na grbu čebele kot simbol družine, ki imajo svojega šefa. Prišlo je do glasovanja. Cesar je vztrajal na svojem stališču: »Petelin je preslaboten žival,« je ponovno izjavil s povzdignjenim glasom, »da bi mogel simbolizirati francosko cesarstvo. Izbrati moramo med levom, orlom ali slonom. Najboljše bo, ako izberemo leva, ležčega na francoskem zemljevidu, ki iztega srednjo nogo preko Rena.«

Nato so razpravljali o cesarjevem ornatu. Predlagano so bile vse mogoče kombinacije dragocenih oblačil, katerim pa se je Napoleon v vsemu štirimi protivil z besedami: »Vendar nečete da bi izgledal kot nekaka opica v vaših cirkusih?« Seje so bile navadno zelo dolge. Nekateri so trajale cel dan in so bile raztegnjene pozno v noč. Osebito je bil Napoleon dobre volje, ko je videl dramatične obraze državnih svetnikov, ki se niso upali odstraniti. Po sejah je odšel Napoleon navadno v kopalnico, ostali državni svetniki pa so navahili na bufete v sosednjih sobah.

Razno.

: Na kose razsekana mladenka. V okolici Eastbourne na Angleskem so odkrili nedavno strašen zločin: v navadnem zabojni, skritem za neko predmetno hišo, so bili spravljeni kosti telesa madaega dekleta. Policija je ugotovila, da gre za strojeopisko Emilijo Kaye, ki je stanovala osem mesecev v nekem londonskem uradniškem klubu in se je nato poslovlila z Izjavio, da gre v Južno Afriko, kjer se namerava poročiti. Ko bi reva vedela, kako krvava in tragična poroka jo čaka, bi gotovo nikdar ne zapustila varnega zavetja. Kot krivice je bil aretiran neki Patricij Mahon, mož štiridesetih let, ki se je seznanil z umorjenko v neki trgovini. Mahon ji je dolgo časa dvoril in ji končno obljubil zakon. Poročilo pa se je hotel v Južni Afriki, kjer ima po njegovih izjavah velika posestva. Bil je zelo ujuden in kulanten gospod, nikdo ne bi slutil, kaka zver se skriva za tem hinavcem. Svojo žrtev je pregovoril, da je odpovedala službo in se nastanila pri njem v neki samotni hišici v okolici Eastbourne. Toda njeni sreči je bil odmerjen le kratek čas. Ze peti dan jo je zločinski človek zorobil in nato trpinčil do smrti. Ko je revica izdahnila, je šel na svoj mesarski posel. Razrezal jo je na večje kose, odtrgal meso od kosti in jih nato sežgal v peči. Meso pa je spravil v nek zaboj za hrano, najbrže v namenu, da ga zakopije. Tam ga je tudi našla policija. Vendar pa ni njegov prvi zločin in nekatere londonske družine se boje, da so zapadle tudi njihove izgubljene hčerke, o katerih so dosedaj domnevali, da so zbežale z ljubimci, isti usodi. Policija je pridno na delu in je pričela razkopavati ves vrtni in smljive kraje v bližnji okolici.

: Zdravljenje kač. Ako zbolí kaka žival v londonskem zoološkem vrtu, jo spravijo v solčni sanatorij. Pri kačah pa ne gre to tako lahko. Te živali se ne morejo sprizginiti z novo okolico in čim jih odnesejo iz običajnih kletk, podležijo depresiji in postanejo od lakote. Puste jih torej v stari okoli in jih zdravijo tam. Često izvrše na oboleni kači tudi operacijo. Prvo operacijo so napravili na neki veliki kači, dolgi 10 metrov. Imela je v trebuhu tri oteklino. Vili so ji v želo narkotična sredstva in ji nato izrezali oteklino. Čez nekaj dni je kača ozdravila. Pri nekaterih posebno strupenih kačah pa so operacije zelo nevarne.

Trboveljski premog in drvo dobavlja

Družba Ilirija, Ljubljana,

Kralja Petra trs 8. Telefon 220.

Plačilo tudi na obroke.

FEMINA

Nekaj o lepih umetnostih.

Če dovolite, začnem z Anderson-ovo pravljico. S tisto o cesarja novi obleki. Je ne poznate?

Nekaj je bilo carstvo in bil je car. In v deželo sta prišla dva človeka. In nihče ju ni poznal. Rekla sta, da prihajata od daleč in da delata obleke. Tako krasne in prekrasne, kot se jih ni še nikdar videlo. In prosila sta, da smeta stikati za carja novo obleko. Dobila sta dovoljenje in mnogo denarja, in najfiniješve svile in zlata. Car pa se je nove obleke silno veselil. Kajti blago, ki sta ga tkala ni bilo le prekrasno v vzorcih in barvah, bilo je tudi čudežno. Imelo je lastnost, da je postalo nevidno za vsakogar, ki je bil neumen. »Fino,« si je mislil car, »vsakega tepca bom sedaj takoj spoznal.« V delavnico obeh tujcev pa so hodili vsi carjevi ministri in dostojanstveniki in občudovali prekrasno blago na statvah. Blizal se je dan velike procesije, in car bi imel takrat obleči čudežno obleko. Prav pogosto so hodili velikaši sedaj v tujčovo delavnico, kjer sta oba moža hitela tkati, rezati in šivati.

Prišel je tudi car sam. Joj! in močno se je prestrašil — plašno pogledal po svojih dvorjanikih, ki so vsi gledali in hvallili — in končno je tudi sam dejal: »Da, prav čudno je. Prav zadovoljen sem.« In odšel je zelo zamišljen.

Drugi dan je bil dan procesije. Tujca sta sama prinesla na dvor dragocena oblačila v velikanskih škafih. In sama sta oblačila Njegovu Velikanstvo. Najprej košuljo iz prekrasne bele svile, in nato tako dalje.

Okoli in okoli pa so stali dvorjaniki in ministri, ter gledali z lornjetami in tudi kar tako in kar prehlvali niso mogli blaga in barv in kroja.

Po ulicah pa se je gnetla pestra množica in čakala procesije. In prišla je procesija in car pod baldahinom z žezlom in krono in zlatim jabolkom. Zvonovi so zazvonili, topovi pokali, godba je igrala in ljudstvo je glasno krikalo in občudovalo prekrasne carjeve obleke.

V množici pa je stalo majhno dekle. Prav majhno. In ko je prišla mimo procesije in baldahina in car, je glasno kriknilo: »Cesar je nag! Saj nima nič obleke.«

Da, cesar je bil nag in ona dva moža sta bila sleparja —

Ali naj prav za prav še kaj povem? Mogoče to, da sem bila na par razstavah najmlajših?

Vse belo.

Izložbe in modne skice nam še nudijo pestro sliko živih barv: oranžno, zeleno, škrlatno in lila in vse to še progasto in križajoče se med seboj — barvna ekstaza je priklopala na vrhunec. Kot bi se ne mogla izvržiti in izživeti po vojnih letih abstinence, tako uporablja moda vse kar je pestro in slikovito; izpod najjužnejšega sonca si je izposodila barve, risbe in motive pa je poiskala v grobovih starih Egiptčanov, na indijskih otokih in pri tetovirancih v Oceaniji. Vse barve, vse risbe pa je spojila v divjo simfonijo — hipermoderno-futuristično. Ženski okus in ženska gracija pa so vse to nametnato pestrost harmonizirale in jo dovele do zmage.

In vendar. V svojo opojno barvnost zvenelo jasno in vedno odločnejše mirni motivi. Na zimo in v prvi pomladi so dame najsigurnejšega okusa posegle po distinguirani črnini.

Iste dame segajo sedaj po oblačilih bele barve.

Ze pred meseci smo poročali, da zmaga na obalah sredozemskega morja belina; zmaga je in zmagovalno

Pa pustimo pravilice in najmlajše razstave ter povejmo le par besede o umetnosti. Namreč o resnični umetnosti in ne o namišljeni. Morda tudi ne samo o naši. Mislim, da to, kar nameravam povedati, velja o lepih umetnostih vsega modernega sveta, inkluzivno ruske umetnosti. In zato se morda paradokso čuje, če rečem, da ni bila umetnost še nikdar tako aristokratska in tako malo demokratska kot sedaj. Nekaj je postal pesnik in pisatelj slaven, če ga je vzljubilo vse ljudstvo; če so se brali njegovi umotvorji v vsaki koči, če je prepeval njegove pesmi ves narod, če so romale procesije, da so gledale madono, ki jo je slikal Rafael. Če hočeš danes razumeti (težko je reči uživati) moderno sliko, moraš preje slišati ciklus predavanj, prečitati pet debelih knjig o vseh modernih strujah; moderna literatura je usmerjena le na ozek krog posebno kultivirane duševne aristokracije. Ta krog postaja vedno manjši in če bo šlo tako dalje, se bodo znašle Muze nekega dne osamele na nedosežni višini, kjer bodo od dolgočasje umrle.

Lepa je demagoška fraza: »Vse ljudstvo ima pravico do lepote.« — pa dajte jim vendar to lepoto. Ne Vašo, dajte mu njegovo lepoto. Tisto, ki jo razume, tisto ki jo ljubi, tisto ki jo zahteva. Današnja umetnost nima stika z ljudstvom. Danes skoro nimamo knjige, ob kateri bi se naše ljudstvo smejalo, ob kateri bi plakalo. Danes nimamo slike, pred katero bi to ljudstvo pobožno stalo, današnja pesem našemu ljudstvu ničesar ne pove.

Morda mi reče kdo: »Ljudstvo je treba za umetnost vzgojiti. Lepota je večna. Za lepoto ne moreš nikogar vzgojiti. Kaj šele ljudstvo, ki ga ne razume. Ljudstvo ima svoje lepote, svoje ideale in svoje — srce. In če mu naša knjiga, naša slika in naša pesem ne pridejo nasproti in mu ne nudijo blažene in razvedrilne umetnosti po znojnih urah težkega dela, potem gre naše ljudstvo tje, kjer najde svojim instinktom primernega razvedrila — a brez blažljive in plemenite umetnosti — naše podeželsko ljudstvo gre v gostilno, naše mestno pa — v kino.

Pa kdo ima bolj prav? — Steparska krojača ali naravno dekle?

Umetniki, ki ne znajo govoriti z narodom, ali ljudstvo, ki noče sprejemati njemu nerazumljivih stvari?

sedaj prodira s solnčnimi žarki na sever.

Promenadni tailleur v strogo angleški fazoni iz belega ripsa, sukna ali volnenega marokena in sportna obleka iz belega harmesputa ali ševijota je višek elegancije. Gala-dress tennis igralka je iz belega svilene trikota, volnena krepa ali mehkega platna. Ob morski obali in v kopališčih se bo videlo mnogo belega flanela, na popoldanskih promenadah pod zelenimi kostanji pa mnogo bele pralne svile, svilene marokene in za našo mladino še vedno batist in čipke, markizet in etamin. Za večerni ples, ki se v fashionable etablissementih vrši poleti na prostem, se bodo izdelavale krasne obleke iz belega Crêpe Georgetta, tilla, čipk in kineskih krepov; večerni plašč iz belega tistina, brokata ali krepdešina z belim krznom se bo menjaval s kepom iz hermelina.

In v vsem tem belem krasu naj bi se nastanile bele ženske dušice. Da, bele dušice, ki znajo zardevati, če je treba. Pravijo, da so postale redkost, in zato, da so dragocene.

Kako pripravim mavrahe?

April in maj nam poklanjata to izvrstno gobo. Na trgu so se letos vsled slabega vremena šele pozno pojavile. Toda sedaj vidiš vedno več »pater-noštrov« ter rumenih in rjavih špičastih klobučkov in naše gospodinje pridno segajo po njih.

Morda ne veste, da je dobro položiti gobe za četrte ure v mrzlo mleko, in jih potem pustiti na rošetu, da se odcedi. Dobro odcedene jih lahko pripraviš na dva načina, pražene in ocvrte.

Če hočeš mavrahe pražiti jih osnaži, zreži v kolobarčke in jih duši na masti s fino nasekljanim česnom, peteršiljem in čebulo ter nekoliko zalij z juho in vinom ali pa s kislo smetano.

Če hočeš mavrahe ocvreti kot piščice, ga prav tako paniraj v malo moke, raztepenem jajcu in smetani ter v finih krušnih drobtinah. Lahko ga pa tudi pomoliš v redko soljeno testo iz jajc, mleka in moke, kakršnega delaš za praženje ter spustiš takoj v vročo mast. Zraven serviraj špinačo ali salato.

Mavrahe pa s haskom tudi posušiš za zimo, če obesiš cel venček, kakršnega kupiš na trgu nad štedilnik ter trde, suhe glavice spraviš v zavezane kozarce kajti v njih se drugače radi zaredi črvi.

Tennis-obleke.

Vsak šport rabi svojo posebno praktično, higiensko in ukusno opremo, če naj ti služi šport res za zdravje in zabavo.

Danes, ko čakajo skrbno pripravljene pešeni četverkotki lepih dni in še lepših igral, bi povedali dve, tri besede o potrebnih opreml.

Pri vsakem športu in tudi pri tennisu, moje dame, je treba gledati že na perilo. Nič nepotrebnih čipk in svilenih trakov, ki se radi odtrgajo pri brzi kretnji. Par ažužerjev in snežna belina naj je edini okras komodni kombinaciji. Nogavice skoro vedno bele, tanke in močne a ne preveč prozorne, nikdar svilene. Preko tanke nogavice še kratko nogavičico iz mehke volne, če hočeš s pisanim, nazaj zavrtim robom, ki naj harmonizira z obleko. Čevlji so skoro vseskozi iz belega platna s podplatom iz kromovega usnja ali kavčuka. Mnogi igralci športniki pa priporočajo prav lahke čevlje s podplati iz vrvine. Bluza se pri tennisu ne nosi več, ker je nepraktična in postane pri brzih kretnjah nelepa. Mesto nje vidiš pleteni ali kvačkani jumper, ali celo obleko iz pralnega blaga, najboljši iz krepke. Linija je povsem ravna, krilce kratko in ozko. Vendar mora biti toliko široko, da te pri teku in skoku ne ovira. Zato je videti mnogo plisiranih, ali s plisiranimi pletanimi opremljenih kril. Prav praktično je tudi odprto krilo, kjer sega desni rob za kakih 35 cm preko levega roba. Rokavi naj se končajo nad komolcem in naj ne bodo preširoki; da je tennis obleka izrezana krog vratu je pač samo po sebi umevno.

Prav lepe so tudi obleke vse iz trikotja. Lahko jih pa tudi skvačkaš ali spleteš doma iz tenke volne, da celo iz bombaža Aida. Delaj v tem slučaju jumper, oz. bluza zase in krilo zase; v obeh izdelaj luknje, skozi katere potegneš pozneje pas ali vrvico, ki na ta način obenem spaja krilo in jumper. Take obleke se dajo v dolžino lahko regulirati, so jako elastične in ohranijo, če so zadosti goste delane, vseskozi lepo linijo. Dovoljujejo tudi najrazličnejše kombinacije v barvah: belo krilo in podolgano belo-zeleno črtasto, ali črno-belo kariran, ali belo-rdeč počez črtast jumper; belo in barveno črtasto krilo in istobarven enoten jumper itd. v tisoč variacijah.

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

Z urne predstave

Z urne predstave

3 dni

Nedelja 11.

Ponedeljek 12.

Torek 13.

3 dni

Veličastna premijera največjega monumentalnega filma sveta:

Monna Vanna

Velika tragedija v 2 delih, 10 dejanjih.

Oba dela v enem sporedu!

V glavni vlogi: LEE PARRY najlepša žena sveta.

Vsa Ljubljana bo govorila o tem pravem trumfu filmske industrije!

Predstave ob: 3., 5., 7. in 9. uri, v nedeljo tudi ob pol 11. uri dop.

Vsaka tennis obleka naj se da lahko snažiti in prati in hitro likati.

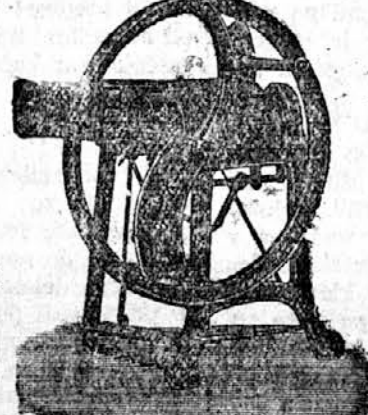
Prav iz tega razloga so kvačkane in spletene, a tudi obleke iz krepke tako praktične, ker se zvečer operejo v milnici, čez noč posuše in drugo jutro, ne da se jih je dotaknilo vroče železo, zopet lahko oblečejo. Pletenih oblek pa ne obešaj, ampak jih zavij najprej lepo naravnane v rjuhe in ko so napol suhe, jih položi na snažno mizo itd. kam na

prepih, če so bele jim tudi sonce nič ne škoduje.

Frizura bodi najpreprostejša in prevezana s svilenim ali batistnim trakom preko čela.

Ne pozabi gorke jopice iz flanele, asortirane tvoji sportni obleki, ki naj tiftina ali mehke pletene volne, v barvi ima širok ovratnik, ki se da po končani igri zapeti gori do razgretga obrazka.

Poljedelski stroji
Mlini
Žage
Gatri
Lokomobile
na bencin
sesalni plin
in paro
Motorji
Opekarne

Lastna livarna
železa in kovin

Krožne peči
Stroji za
cementne
izdelke
Vsakovrstne
sušilnice
Transmisije
Mlinsko
kamenje
umetno in
naravno

K. & R. Ježek, Maribor.

Centrala: Blansko (Č. S. R.).

Zahtevajte prospekte in ponudbe!

Najpriprorejši
veikonočni priručnik
miadino so

ANDERSENOVE
PRIPOVEDKE,

katero so izšle v „Splošni knjižnici“ zvezek 7. Cena: broš. Din 12.—, vez Din 17.—.

Zvezna knjigarna,
Ljubljana, Marjiti trg štev. 8.

Važno za turiste!

Pristni tirolski
LODNI
za obleke in pelerine
Solidno in trpežno blago

A. E. SKABERNE - LJUBLJANA - MESTNI TRG 10

Inserirajte v Nar. Dnevniku!

COLETTE:

Klavičij dom.

Lubben.

Danes še nimamo ničesar za večerjo... Tricetot danes v jutro še ni zaklal... Zaklajati je mislil opoldan. Sama grem v mesnico; kar taka je grem, kot sem. Kako je to pustilo! Ah! Cemu je treba lešti? In kaj bom jedl danes zvečer?

Vsa brezupna stoji moja mati ob oknu. Oblečena je v »domačo obleko« iz pikaste satena, speto z broško dveh srebrnih angeljev, ki čuvata dečjo sliko; na koncu dolge veržice ima očala, a lornjon se giblje ob vrvi iz črne svile, ki točno obvisi na vsakem ključu v vratih, in ki je dvajsetkrat zavojljan, ker ga utrga držal vsake mince. Vse po vrsti nas pogleduje, brez upa na pameten nasvet, če bi vprašala, bi očka odgovorili:

— Surove paradižnike, pa mnogo popra.

— Rdeče zelje s kisom, bi delal Achille, starejši moj bratov, ki baš pogosto doktorji izpit v Parizu.

— Veliko škodlo čokolade! bi predlagal Leon, mlajši brat.

In jaz bi poskočila v zrak, kajti vsak čas pozabim, da mi je težkih petnajst let in bi kričala:

— Pečen krompir! Pečen krompir! In sir z orehi!

Pa menda pečen krompir in paradižniki, orehi, čokolada, sir in rdeče zelje ne tvorijo kosila...

— Zakaj ne, mamica?

— Ne izprašuj vendar tako neumno... Vsa je pogreznjena v svojo skrb. Ze je zaobraba zaprtjo canjico iz črne vrbovine in je res odhajala, kakršna je bila. Na stavi

širokaj klobuk z majhno štulo, ovenčano z rjavjo rjavo, vrtni klobuk, ki ga tri poletja porjavela in s predpasnikom, ki so mu žep predreli vrtni škarje, a v drugem žepu je ritmično s koraki poskakovalo semensko zrnje v papirni vrečici, da se je čulo, kot bi padal dež ali pa, kot bi trl po svili. Nečimerna za mojo majko, sem zakričala:

— Odveži si predpasnik, mama!

Ze na poti, je okrenila lice, ki je kazalo petinpetdeset let, če je bilo tožno, in trideset če se je razvedrilo in se veselilo.

— Cemu pač? Saj ne grem nikamor kot v Delarško ulico.

— Pusti vendar svojo mater v miru, je očče godrnjal, v svojo brado. Sicer pa, kam pa gre?

— Do Leonore, očče, zbog večerje.

— Ne pojdeš ž njo?

— Ne. Danes me ne veseli.

Tupatam mi je bila vseh Leonorina mesnica; noži in sekira, naplavinena goveja pljuča, ki so irigirala in se zibala v preprihu vsa rožna kot meso heggonije, so me skoro tako privlačevala kot slaščičarna. Cesto-krat mi odreže Leonora prozoren trak prekajene slanice in mi ga nudi s konicami omiznih prstov. Na vrtni se nahajala Marija Tricetot, moja vrstnica, rojena istega dne kot jaz in se zabava; na tla pritiska z nogo še neizpraznjeni mehur govede ali prašiča in ga zabode z iglo, da šine vodni curek visoko v zrak — igra se vodomet. Nepriljetni zvok, ki nastaja, če se trga koža s svežega mesa, okrogli kamenčki ledvic, kot rjavi sadovi na čisti blazini rožnate masti so mi zbujale kompliciran gnev, ki me je deloma privlačeval in deloma odbijal. Fino masčobno pa, ki se nabere v mali izdolbini razklesane parklje, ko se razpoči v ognju noga mrtvega prašiča sem poslušala kot okrep-

čujočo slaščico... Kaj zato? Danes me pač prav nič ne miče, da bi šla z materjo.

Očetu je bilo tudi prav, in urno se zravna na svoji edini nogi, zagrabljive in palico ter se poda navzgor v biblioteko. Predno odide zgrane se časopis »Le Temps«, ga skrije pod blazino naslonjača, v globoki suklinji žep pa zakopje »La Nature« v njeni modri oholi.

Drobno oklo kozaško, ki se je bliskalo izpod mršave obrvi kot iz sivega predvaja, je švigalo po mizah za tiskano zalogo, ki bi morala hoditi svojo pot v knjižnico, od koder ne bi nikdar več prišla na dneвно luč...

A mi, pripravljani na ta lov za knjigami, smo vse popravili...

— Ali nisi videl »Mercur de France«?

— Ne, papa.

— In »Revue Bleue«?

— Ne, papa.

Zabliskal je po otrocih z očesom kot gromovnik.

— Rad bi vedel, kdo vendar v tej hiši...

Bruhal je iz sebe splošna in temna domnevanja, podprta s strupenimi dokazovanji. Njegova hiša je postala »ta« hiša, kjer vlada »ta« nered, in kjer njegova deca, tistega nizkega rodu, na »ta« način zaničljive tiskani papir, ki ji seveda potuho da »ta« le ženska...

— Saj res, kje pa, ta ženska?

— Papa, saj veš, da je pri Leonori!

— Se vedno!

— Pravkar je odšla...

no ta ritem dveh drogov in ene same noge, ki je zibala vso mojo mladost. A glej, zakaj me danes naenkrat vznemirja neopoznana tesaoba, ko sem zagledala gube in nabrekle žile na belih rokah mojega očeta; in zapazila sem, kako močno so rese trdih las ob vratu in kratkem času obledele... Nemara, da bo skoro štedeset let?

Mrzlo je bilo in turborno na stopnišču, koder sem čakala na mojo majko. Končno začujem njen rahli korak v Delarški ulici in začudena začutim v sebi sladko zadovoljstvo... Zdaj zavija izza vogla in se mi približuje. Naš pes — L' Infâme-Patasson — beži pred njo — njej se mudi.

— Pusti me, ljubček, da drž dam Henrijeti ovčje pleče, da ga pristavi k ognju, če ne bomo večerjali podplate... Kje pa je očče?

Sledim ji v hišo, narahlo vznemirjena, kako, da povprašuje po očetu. Saj niti ni pol ure, kar ga je zapustila, in dobro ve, kje je moj očče... Bolj važno bi mi bilo, na primer, da je dejala: »Minet-Chérie, nekoli-ko si blede... Minet-Chérie, kaj pa ti je?«

A jaz molčim in gledam, kako je vrgla daleč proč klobuk z mladostno kretnjo in razkrila sive lase nad licem sveže barve, ki so se mu že tu pa tam poznale zube. Ali je mogoče — seveda, saj jaz sem najmlajše dete izmed štirih — seveda je mogoče, da tma moja mati že skoro štirinpetdeset let? ... Nikdar se nisem na to mislila. In rada bi to pozabila.

Vidiš ga, njega, ki jo išče. Glej ga, nataknen je in briki so mu bojevit. Pazil je, kdaj bodo zaškrpala glavna vrata in se je vrnil...

— Glej, si prišla? No, to je trajalo.

Moja mati se obrne, brzo kot mačka!

— Trajalo? Ti se šališ; saj sem le od-šla in se takoj vrnila.

— Vrnila? Od kod? Od Leonore?

— O, ne, morala sem tudi mimo Cor-neauja, radi...

— Radi njegove neumne buče? In nje-govih mislih o vremenu?

— Ne bodi pusti! Bila sem tudi pri Cho-letiju, da kupim materine...

Drobno kozaško očesce je zlobno pogle-davalo.

— O, o, pri Cholet-ju!

Vzravnal je glavo in z roko pogladil svoje goste skoro bele lasé:

— O, o, pri Cholet-ju! Ali si pač zapa-zila, da mu izpadajo lasje, in da se mu že vidi pleša?

— Ne, nisem opazila!

— Nisi opazila! Glej, nisi opazila!

noma od onstran in z sinovi Mabilati!

— Oh! To je nezasišano! Jaz, jaz, naj bi se... In oba sina Mabilati! Cui, resnično ne razumem, kako se drzneš... Ugotav-ljam, da niti glave nisem obrnila v stran, kjer so Mabilati-ovi! In v dokaz zato...

Vsa v ognju je moja mati klepetala nad prsmi, ki jih je visoko dvigal steznik na trakovke svoje lepe roke, ki pa jih je bila pokvarila starost in delo v svežem zraku.

Ali je bila zabavna ta mala, stara da-ma, ko je zardevala pod prameni sivih las, in so se ji od togoze tresla ohlapela lica, če se je branila šestdesetletnikove ljubosumno-sti. In on se ni smejal, ko ji je celó predba-stil, da gleda za »polizanci«. Jaz pa se še danes smejem, če se spomnim na njune prepire; kajti takrat mi je bilo leda vedno najst let, in jaz še nisem zaslužila, da obvrjo starčka kruto ljubosumnost. In še nisem zaslužila na vsemu licu žene rdečice nedolžnosti.

Sah.

(Urednik M. Kragelj, podpredsednik L. Šah, klub.)

Petrogradski šahovski list „Šahmatny Listok“ priobčuje v eni zadnjih številkih svoje zanimivi intervju z dr. Emanuelom Laskerjem:

Izmed vseh sodobnih šahovskih igralcev je Capablanca najzanimivejša osebnost. Ako bi šahovski svet želel, da bi bil s svoje strani pripravljen, sprejeti z njim nov boj, vendar ne bi želel, da bi se ta boj vršil za naslov svetovnega šahovskega prvenstva. Zanimja me namreč predvsem intulicija Capablance in želim si najinega srečanja kot umetnika z umetnikom. Naslov svetovnega prvaka stavi velike zahteve, mnogo večje, nego si jih predstavlja šahovski svet.

Ajhehn bi zamogel doseči v dvoboju s Capablancem odlične uspehe, seveda le pod pogojem, da se borba ne bi vršila v Havani. Vročina njegova želja, doseči naziv šampiona, utrijuje tembol njegove izgube. Visoko čislal Bogoljubova; njegove analize in partije razkrivajo redko globino šahovske misli. Ako bo v New Yorku v formi, bo brezpogojno dosegel visoko mesto. Neuspehi Rubinstejna so v tem zvezi z njegovim zdravjem, ki ni baš najpogostejše.

Obžalovati je, da ovira poklicna dolžnost vrlo nadarjenega dr. Bernsteinja k bojiemu sodelovanju; vendar se slednji, kakor preje vedno, živo zanima za šahovsko igro. Živiva v Berlinu blizu skupaj ter se pogosto snideva.

V Nemčiji opazujemo trenutno pešanje šahovske igre, kar pa se da razlagati s politično borbo proti šahovski igri, ki jo že dolgo časa vodi nemška šahovska zveza.

Potom tiska priobčena poročila o mojem dvoboju z Rétijem, izdela me odgovarjajo resnici. Rétij je naslovil na nizozemsko šahovsko zvezo pismo, v katerem izreka željo, nastopiti v resnem šahovskem dvoboju, ki bi pripomogel k razčiščenju novih idej; pri tem je omenil troje imen: mene, Maroczyja in Enweja. Nič izmed naših prijateljev ni pripisoval temu predlogu resnosti. Vsekakor bi bil tovrstni poziv k boju zelo originalen ter edini te vrste. Spominja

nekoč na čestica, ki prosi za srce delice ter snatra potrebnim takoj dostavi: V slučaju pa, da se ne strinjate, poročim vašo sestro.

Nova šola je ovinek, ki bo preložila za nekoliko bližajočo se remijsko smrt šahovske igre, a nove ideje same izdela niso nove in Stelnitz je že stavlil v ospredje princip zbiranja kritičnih sil. Nova šola je izrasla iz pogojev turnirske prakse in je torej nje pomen zgolj psihološke narave. Smatram, da bi prišla insolvenca nove šole v korespondenčnih partijah kaj hitro na dan.

Znanstvena obdelava šahovske igre je dosegla višino, ki ogroža šahovsko igro z neizogibno smrtjo. Potrebne so gotove reforme ter predlagam v prvi vrsti: odpravo rošade, pata ter preceno različnih remijskih vrst. Vseled tega pozdravljam organizacijo svetovne šahovske zveze, ki naj bi se formalno ustanovila v New Yorku. Navedena zveza bo razpravljala zaenot v pravišanem glede svetovnomojstrskega in mojstrskega naslova tudi o pravočasni izvedbi reform na polju izključno šahovskih zakonov. Deloval bom na to, da naj tudi vsesrška šahovska zveza spada med povabljene organizacije; istotako hočem skrbeti, da se bodo v naslednjih mednarodnih bojih stavila nekatera mesta navedeni zvezi na razpolago.

Nadalje se hočem pogajati z Rétijem, dr. Tartakowerjem in Grünfeldom glede daljših gostovanj v Rusiji. V Moskvi se mi je predlagalo, da spšem knjigo o šahovski igri, toda strinjal bi se prevzeti to dolgo-trajno delo šele tedaj, ako bi se končno-veljavno državno priznalo šahovsko igro. V tej knjigi bi med drugim dokazal praktični pomen šahovske igre. Potom šaha sem prispel do teorije boja, ki sem jo temeljito obrazložil v svoji nedavno izdani knjigi „Filozofija neizpopolnjenega“. — Kakor se obeta tej teoriji veliki praktični pomen, ker razvija v nas vse potrebne lastnosti v boju za obstanek, tako vzgaja tudi šahovska igra v nas iste lastnosti: voljo, vztrajnost, nemohljivost.

Konečno prosim, da sporočite vsem organizacijam in osebam, ki so me pozdravile osebo ali pismo, moje odkrito zahvalo: obžalujem, da me odhod ovira, zahvaliti se vsakemu posebej!

Kakor znano je slavni bivši svetovni šahovski prvak dr. Emanuel Lasker gostoval neposredno pred odhodom na njuforski šahovski turnir v Sovjetski Rusiji in to z odličnim šahovskim uspehom, o katerem bomo poročali — z ilustracijo nekaterih silajnih partij — v prihodnjih številkih.

SICILJANSKA PARTIJA

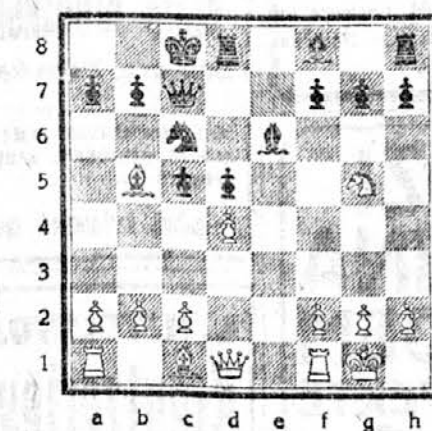
(igrana v Moskvi 5. februarja t. l.).

Beli: Dr. Lasker.

Črni: Dr. V. Nenarokov.

1.) e2—e4	c7—c5
2.) Sg1—f3	e7—e6
3.) Se1—c3	Sg8—f6
4.) Lf1—e2	Sb8—c6
5.) 0—0	d7—d5
6.) e4×d5	Sf6×d5
7.) Le2—b5	Dd8—c7
8.) Sc3×d5	e6×d5
9.) d2—d4	Lc8—e6
10.) Sf3—g5	—0—0—0!

postava po 10. potezi črnega:

11.) c2—c3	Lf8—d6
12.) Sg5×e6	f7×e6
13.) Dd1—g4	e5×d4
14.) c3×d4	Kc8—b8
15.) Lb5×c6	b7×c6
16.) h2—h3	e6—e5

17.) Lc1—e3	Dc7—d7
18.) Dg4—d1	Kb8—a8
19.) Ta1—c1	Td8—b8
20.) Tc1—c2	Tf8—c6
21.) Dd1—d3	e5—e4?
22.) Dd3—e2	Tb8—b6
23.) Tf1—c1	Ld6—b8!
24.) Le3—d2	Dd7—d6
25.) De2—g4	Tc8—f8!
26.) g2—g3?	Dd6—f6
27.) Ld2—e3	g7—g6
28.) Dg4—d7	Tf8—f7
29.) Dd7—c8	Tf7—f8
30.) Dc8—d7	Tf8—f7

Pač najboljša obramba!
Črni si na ta način oslabi sredino kmetov ter otvori prevažno diagonalo b8—h2.
Beli ne sme jemati kmeta, ker bi s tem nastal po 26.) D×g7. Tb7! ter po odmiku kraljice prenevarjen protinaval (27.) Dg4. Dh2 + ter Lg3!
Remis potom ponavljanja potez. Beli se skoro ne more ubraniti ponavljanja, ker grozi protinaval. Tudi za črnega je težavno najti boljše nadaljevanje.

Razpredelnica o stanju turnirja za ljubljansko šahovsko prvenstvo po 3. kolu dne 9. maja 1924.

Ime igralca:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Dr. F. Čadež																		1/2
2. Stanko Sila																	0	
3. Ljud. Furlani																1		
4. Vekosl. Iskra																1	1	
5. A. Jerošov															0	1		
6. Mirko Kragelj														0	0	1		
7. Rud. Mrzlikar													1	0				
8. Franc Plevelj													1	0				
9. Milan Rodč												0	0					
10. B. Stupan											1							
11. V. Valentinčič																		
12. Dr. F. Veber								0	0	1								
13. Ciril Vidmar						1		1										
14. Josip Vidmar						1	1	%										
15. P. Bezrukov						0	0	%										
16. Vladimirovič						0												
17. S. Zadnek						1		0										
18. inž. V. Zupanc	1/2										1							

Tudi Tarzan je bil med divjo čredo. Njegovo riavo, mišičasto telo se je bleščalo v mesečini in izgledalo prožno in graciozno sredi neokretnih, kosmatih živali.

Strahotni ples je trajal že pol ure, ko je na Keršakovo znamenje utihnil trušč bobna in so bobnari odhitele skozi vrste plesalcev in gledalcev. Potem so samci naenkrat planili na truplo, ki se je pod strašnimi udarci razlezlo v brezoblično, kosmato maso.

Opice so imele redkokdaj mesa v izobilju in zato jim je bil konec orgije zelo dobrodošel, ker se jim je nudilo zopet enkrat sveže meso. Posvetile so se torej z vso pozornostjo truplu ubitega sovražnika.

Veliki zobje so zasekali v telo in trgali ogromne grizljaje iz njega. Najmočnejše opice so dobile največje kose, dočim so slabše ostajale v drugi vrsti in renče čakale ugodnega trenutka, da ujamajo kos mesa ali zavrnjeno kost.

Tarzan je bil še bolj potreben mesa kakor opice. Sinu rase mesojedcev se je zdelo, da še nikdar ni užil svojega poželenja po mesu in zato je na vso moč prerival med opicami, da bi bil deležen vsaj poštenega kosa.

Na strani mu je visel lovski nož nepoznanega očeta v nožnici, ki jo je sam napravil po vzorcu, ki ga je našel na neki sliki v svojih knjigah.

Končno se je preinil do trupla in si odrezal s ostrim nožem večji kos, kakor je pa pričakoval. Pritisnil je svoj plen na prsi in se poskušal potegniti iz vrste prerivajočih se opic v kakšen miren kot.

Med tistimi, ki so bili zunaj kroga, je bil tudi stari Tublat. Bil je sicer eden prvih, ki je pograbil svoj plen in je že v miru pogoltnil svoj delež. Sedaj se je pa rinil še enkrat v ospredje, da bi odnesel še kaj.

Tedaj je opazil Tarzana, kako si utira pot skozi gnečo.

Sovražstva polni pogledi so vzplamteli v njegovih malih, priprtih, zlobnih očeh. Obenem pa poželenje po slaščici, ki jo je imel deček v rokah.

Tarzan je kmalu zapazil svojega sovražnika in ker je takoj uganil namero divje živali, je hitro stekel k samicam in otrokom, ker je upal, da se mu bo tam lahko skrili. Toda Tublat mu je bil takoj za petami. Ko je deček videl, da se mu ne more skriti, mu je skušal uteči.

Zagnal se je proti najbližjemu drevesu, se oprjel veje in splezal v višino — s svojim plenom v zobeh.

Tublat za njim. Tarzan je splezal prav v vršiček orjaškega drevesa, kamor mu njegov težki sovražnik ni mogel slediti. S svojega visokega sedeža je sramotil od jeze penasto žival, petdeset čevljev globoko pod seboj.

Tedaj je Tublat naravnost pobesnel. S strašnim rjovenjem je splezal z drevesa in se vrgel med samice in mladiče, ogrižal s svojimi velikimi zobmi celo vrsto tilnikov in zasekal samicam, ki so mu prišle pod roko, globoke rane.

V blešči mesečini je Tarzan lahko opazoval ves prizor. Videl je, kako beže samice in mladiči na drevesa.

Tudi velike živali sredi arene so čutile zobe svojega besnečega tovariša in njihovi bolestni kriki so se čuli prav v vrh drevja.

Kmalu je ostala le ena opica še v amfiteatru, v Tublatovi bližini. Samica, ki se je zakasnila in se zdaj počasi bližala drevesu, kjer je sedel Tarzan. Bila je Kala, ki jo je Tublat preganjal.

Ko je Tarzan videl, da je njegova krušna mati v nevarnosti, se je kakor padajoč kamen spustil od veje do veje nazdol.

Kala je baš dospela do nizkih vej, nad katerimi je čepel Tarzan. Pognala se je v višino in se oprljala veje skoro tik nad Tublatovo glavo; tako se ji je že približal. Bila je rešena, toda veja se je zlomila in Kala je pala Tublatu na glavo, da se je zrušil pod njeno težo.

V prihodnjem hipu sta bila oba že zopet na nogah; še hitreje pa je skočil Tarzan z drevesa in ko je besni Tublat dvignil oči, je uzrl človeškega otroka pred Kalo.

To mu je bilo ravno po godu in s triumfalnim krikom je planil na malega lorda Greystoke. Toda njegovi zobje niso dobili nobenega dela več. Mišičasta roka ga je zgrabila za kosmati vrat, dočim mu je druga porivala oster lovski nož v široke prsi. Kakor bliski so padali sunki in prenehali šele takrat, ko je Tarzan opazil, da se je telo drhteč zrušilo pod njim.

Ogromna žival se je zvalila na tla. Tublat je bil odpravljen.

Tarzan je stopil svojemu dosmrtnemu sovražniku na tilnik, pogledal v polni mesec, vrgel ponosno mlado glavo nazaj in zagnal strašni, divji krik svojega naroda.

Zdaj so pričele prihajati opice druga za drugo z dreves, kjer so iskale zavetja in stvorile krog

Skladišče in zastupstvo strojev za pisanje
„UNDERWOOD“ nadalje karbo - papir, vrpce za sve sistave. Mali ručni „UNDERWOOD“ u kovčegu, praktičan za putovanje

„Underwood“, Zagreb, Mernička ul 1

Zajamčeno nepremočljive
dežne plašče
iz prvih angleških tovarn od Din 320—800—
Drago Schwab
Ljubljana, Dvorni trg 3
Na željo se pošilja po pošt-nem povzetju. Neugajajoče se zamenja ali denar povrne

Zastoni Vam
blaga za obleko in perilo nikdo ne
dá,
toda po izredno nizki ceni ga dobite pri
tvrdki
„Danica“
Maizell & Rajšell,
Ljubljana, Turjaški trg 1 (bivša Preskbovalnica)
Velika zaloga najrazličnejšega manufakturnega in galanterijskega blaga ter usnja vseh vrst. — Vsak si naj ogleda. — Krojači in preprodajalci poseben popust.

okrog Tarzana in njegovega premaganega sovražnika. Ko so bile vse zbrane, se je Tarzan obrnil k njim in zaklical:

»Tarzan sem! Ubijati znam! Bojte se Tarzana in njegove matere Kale! Nič od vas se ne more meriti s Tarzanom! Naj se čuvajo njegovi sovražniki!«

Mladi lord Greystoke je globoko gledal Keršaku v zlobne, rdeče oči, se udaril po prsih in še enkrat se mu je izvil iz prsi oglušujoči, klubujoči krik.

Drevesni lovec.

Drugi dan po dum-dum slavnosti se je plerne počasi odpravilo proti obrežju.

Tublatovo truplo je ostalo tam, kamor je padlo, ker se Keršakov narod nikdar ni lotil svojih lastnih mrličev.

Na pohodu so opice udobno iztikale za hrano. Palm in ananas je bilo v obilici, pa tudi malih sesalcev, ptičev in mrčesa ni manjkalo. Orehi so hreščali med močnimi opičjimi čeljustmi, ali pa, če so bili pretrdi, med dverni kamni.

Ko je stara Sabor enkrat križala njih pot, so urno splezale na visoke veje, kajti, čeprav je levinja spoštovala njihovo število in njihove ostre zobe, niso imele tudi opice nič manjšega respekta pred nasilno kruto divjostjo levinj.

Na nizki veji je sedel Tarzan baš nad veličastnim telesom prožne mačke, ko je tiholezla skozi džunglo. Vrgel je ananas na staro sovražnico njegovega rodu. Levinja je obstala, se okrenila in opazovala postavo zasmehujočega jo Tarzana.

Jezno je bila z repom po tleh, kazala svoje rmene zobe in zožila svoje, jeze in sovražstva polne oči v dvoje ozkih zarezic. Zroč naravnost v Tarzana, je divje in izzivajoče zarjavela.

Tudi opičji dečko, ki se je čutil varnega na svoji veji, ji je odgovoril z vso močjo svojega glasu.

Nekaj časa sta si zrla molče v oči, potem se je velika mačka vrnila nazaj v goščavo.

V Tarzanovi glavi se je pa razvijal velik načrt. Ubil je divjega Tublata. Kaj ni bil že mogoten, borec? Torej ubije še orjaško Sabor. Potem bo tudi mogočen lovec.

MALI OGLASI
Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljnja beseda 25 para z davčino vred.
Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Prodaj
Parni kotel
ležeči, plamenocevni, 14 m³ kurilne ploskve, 5 atm., sistem Wagner po zelo ugodni ceni takoj na prodaj. Ponudbe je poslati na Mestno plinarno, Maribor.
Sir
1/4 Emendole, Gröyer, Trapist (polnomasten), po pošti od 5 kg naprej kupite vedno najceneje v mlekarini Ivan Kos, Borhoričeva ul. 28, Ljubljana.
Ročni vozček,
popolnoma nov, na štirih kolesih, za težo 200—300 kg, močno kovan se proda. Naslov v upravi lista.
Lepa vrtnarija
s celim inventarjem, na jako prometnem kraju v Mariboru se radi boleznit ugodno proda. Stanovanje takoj na razpolago. Poizve se pri g. Andreju Sošiču, Maribor, Trdinova ul. št. 3.
Lep kućni voz
napredaj po nizki ceni pri I. Tušek, Škofja loka.
Kupim
Kleparske stroje, rabljene, kupim. Ponudbe na upravo lista pod „Stroj“.
Službe
Akvizitorije na življenje sprejemno povsod. Ponudbe pod „Agilnost“ na upravo lista.
Skladiščnik
event. trg. sotrudnik, vojaščin prost, išče primernega mesta, najraje v Ljubljani. Ponudbe je poslati na upravo lista pod šifro „Agilnost“.
Kleparskega pomočnika
sprejemam, Videtič, Mirna.
Knjigovodja
izkušen bilancisti bi se rad zanimal po nekaj ur na dan. Samo resni reflektanti naj se blagovolijo oglasiti pod „Točnost“ na upravo lista.
Maser
za rezanje kurjih očes se sprejme. Ponudbe: Kopališče „Slon“, Ljubljana.
Gaterist
samski, se išče za žago venecijanko, — več morabit brusiti žage Nastop takoj. Ponudbe na Dr. Šandor Goyan, Zagreb, Akademski trg.
Dopisi
„Hrepenenje!“
Ne nadleguj me več s pisanjem! Odpotujem za del časa. Marica.
Tri piske
vesele, življenja polne, bi rado poletelo s tremi enakimi poteletki v naravo. Javi naj se pod šifro „Hani“, „Julije“, „Mali“ na upravo lista.
„Alfred!“
Zakaj Te ni bilo? Čakala za mano, prosim pojasnila! Tončka.

Dobročna gospica,
24 letna, želi znanja s starejšim gospodom, milosrdnim in resnim. Vdovec brez ali z nedorastlim otrokom ni izključen. Reflektira se samo na resno anonimne ponudbe, s sliko, katera se povrne, pod „Zadovoljna prihodnost“ na upr. lista.
Želim
korespondenco, francoske in nemške radi vezbanja tudi v zamenjo za srpsko-hrvatsko. Cenj ponudbe pod „Lingvistica“ na upravo lista.
Poročiti želim
gospodično ali vdovo, ki bi imela svoj dom, oziroma premoženje. Sem 27 let star, drž. uslužbenec ter imam lastno pohištvo in denar. Resne ponudbe pod „Srečno“ na upr. lista.
Stanovanja
Stanovanje 3 sob
so takoj odda v najem na periferiji mesta. Več v upravi lista.
Razno
V najem se išče
primeren prostor za krojaško obrt, v neposredni bližini Ljubljane, obtočje iz velike delavnice in lokala ter stanovanja, najraje ob kakih glavnih prometnih točki. Ponudbe na upravo lista.
30.000
dinarjev posojila, proti vkajžbi na prvem mestu iščem proti dobri obrestim. Ponudbe pod „Soliden“ na upravo lista.
Srebrno jedilno orodje
za 6 oseb se poceni proda. — Naslov pove uprava „Narodnega Dnevnika“.
„Pod klančkom“
kavarna in gostilna, pot v Rožno dolino se priporoča. Odprta že ob 5 uri zjutraj. Izletniki v okolico dobe dobro kavo likerje itd. Postrežba točna in solidna. Vino brez ulico 1. Din ceneje. Sprejemajo se abonenti na hrano. Obred do pol 3 ure. Marija Zgonc.
Kdo bi nam
gojil za prihodnje leto semena buč, kumar in čebulica? Obvezujemo se prevzeti vsake množino pridelanega semena. Nadaljna pojasnila in potrebo seme na razpolago. Semenske trgovina Sever & komp Ljubljana, Volfova ul. 12.
Viktor Bajt
I. ljubljanska cvetličarna, Seletburgova ulica 6 naznanja, da so na novo došle krasne cvetke in sadje vseh vrst in travkov za okras damskih klubov. Nadalje sveže cvetlice, poročni šopki, sveži in suhi ljubljanski vencici, žalni vencici. Velika zaloga umetnih cvetlic, mirtnih vencikov za nevesto, travkov napisi. Coha nizka, postrežba točna.
Mali oglasi imajo uspeh.

Št. 2988/19—150.

Razglas.

Na podlagi rešenja gospoda ministra pravde z dne 1. aprila 1924, S. br. 2082 in z dne 21. aprila 1924, S. br. 3479 se bo prodala potom ustne javne dražbe celokupna premoženja in nepremična imovina nemškega državljanca **Otona Steinbeisa**, veleposelnika v **Vitanju pri Celju**.

Dražba se bo vršila dne 14. junija 1924 v pisarni uprave Steinbeisove imovine v **Vitanju pri Celju** in se bo pričela ob 11. uri, končala pa ob 18. uri.

Imovina se bo prodala po sledečih gospodarskih enotah:

A.

- Zemljišča v kat. občini Brezen:
 - od vl. št. 57 parcele 105, 849, 850, 87, 92, 858, 859, 860, 861, 862 in 863;
 - od vl. št. 56 parcela 827/2 in od vl. št. 21 del parcele 827/1 t. j. oni del te parcele, ki je potreben za varstvo in vzdrževanje dovodne struge ter leži med parcelo 827/2 in privatnim zemljiščem.
- Na zemljiščih pod 1. stojišča električna centrala z vodnimi napravami in daljnovodom od centrale do kopališča v Dobrni ter z vsem zraven spadajočim inventarjem, dalje delavska hiša, kantina in gospodarsko poslopje, ki stoje na teh zemljiščih.

B.

- Zemljišča:
 - od vl. št. 57 kat. občina Brezen parcele: 90, 91, 851 — 857 in 106;
 - vl. št. 35, 40, 51 kat. občine Stenice;
 - vl. št. 99 kat. obč. Verpete;
 - vl. št. 166 in 175 kat. obč. Vitanje.
- Na teh zemljiščih stojišča žaga na električni pogon in vse ostale stavbe z vsem inventarjem in ostalo premoženje, ki se nahaja na dan dražbe na teh zemljiščih in je last **Otona Steinbeisa**. Izvzete so premoženja, ki so posebej navedene pod E in F.

C.

Posestvo »ARCE« in gozd »POGORA« in sicer:

- Zemljišče vl. št. 21 kat. obč. Brezen razen malega dela parcele 827/1, ki se proda skupaj z enoto A.
- Gozdna parcela 752 od vl. št. 95 kat. obč. Brezen.
- Vse stavbe na teh zemljiščih.

D.

Gozd »JAVOR«, ki obsega:

- Vl. št. 56 kat. obč. Brezen razen parcele 827/2, ki se proda skupaj z enoto pod A.
- Vl. št. 114 kat. obč. Sp. Dolič.
- Parcela št. 695 od vlož. št. 95 kat. obč. Brezen.

E.

Demontrana žična vpenjača z zraven spadajočim materialom razen elektromotorja za 25 HP, ki se nahaja v baraki poleg elektrarne.

F.

Elektromotor, naveden pod E.

Pogoji licitacije:

- Pravico licitacije imajo le naši državljani, ki po zmislu člena 40 »Uredbe o imovini neprijateljskih podanikov« niso izključeni od licitacije. Zato je vsak licitant dolžan pred pričetkom javne dražbe doprinesiti dokaz o sposobnosti, da more licitirati.
- Glede nepremičnin, ki se bodo prodale na javni dražbi je merodajno stanje v zemljiški knjigi na dan dražbe.
- Imovine, navedene pod A, B, C, D, E in F se prodajo ločeno vsaka zase.
- Izključna cena znaša za imovino pod:
 - 375.000 Din.
 - 789.000 „
 - 65.000 „
 - 125.000 „
 - 60.000 „
 - 15.000 „
- Kupec gospodarske enote pod A. mora prevzeti vse obveznosti pogodbe z dne 1. julija 1915, ki jo je sklenil **Oton Steinbeis** z bivšim deželnim odborom štajerskim glede oddaje električne sile zdravilišču v Dobrni. Vsak licitant mora pred licitacijo pri finančni deželni blagajni v Ljubljani ali pa pri davčnem uradu v Celju položiti varščino v znesku 10 odstotkov posamezne izključne cene v gotovini ali državnih vrednostnih papirjih ter pred pričetkom licitacije voditelju licitacije predložiti izvirno pobornico o položeni varščini.
- Prodaja je za izdajatelja obvezna takoj, za državo pa šele, ko jo odobri gospod minister pravde. Glede nepremičnin je treba tudi odobrenja gospoda ministra za agrarno reformo.
- Izlicitirana imovina se izroči kupcu, čim bo prodaja odobrena v zmislu točke 7. in ko kupec položi izlicitirano ceno v roku, ki ga določi gospod minister pravde.
- O vseh spornih vprašanjih, ki bi po izvršeni licitaciji eventualno nastala vsled te licitacije, bodisi glede objektov prodane imovine, bodisi v kakršnekoli drugem pogledu, razsodi končnojavno gospod minister pravde in je vsaka pravdna pot izključena. Pojasnila v zadevi daje sekcija za sekvestre v Ljubljani in državni komisar **Alojzij Rihteršič**, v Celju, Krsnikova ulica 4, v čegar navzočnosti se predmetne imovine lahko ogledajo.

V Ljubljani, dne 5. maja 1924.

Ministrstvo pravde, sekcija za sekvestre, v Ljubljani.

Set sekcije:
Zamida.

D. Fran Virant

Miklošičeva cesta 18
ordinira zopet redno
od 2. do 3. ure.

Mokrota

škoduje zdravju, radi tega si kupite
pravočasno močen, fini in poceni

dežnik

kaferega pa edino dobite v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros cene. Istotam se prodaja letos po žudovito nizkih cenah perilo, čevlji, klobuki, nogavice in vse drugo modno blago. — Naročite cenik.

AVTO-VOZI BREZ-BENCINA KURI-Z-OGIJEM ZAHTEVAJ-PROSPEKTE JUGO-HAG

LJUBLJANA-BOHORIČEVA-UL.-24
TEL.-560

„ELIN“ družba za električno industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materiala. — Cene izredno nizke. — Postrežba točna. — Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska c. 1, telef. 88.
Maribor, Vetrinjska ul. 11, telef. 239.

Edini tihi pisalni stroj L.C. Smith & Bros Mod. B brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6/I.

MERAKL

BOJE, MASTILA, LAKOVE, ŠTUK, EMAJLE,
KISTOVE I JAMAČNO CISTI FIRNIS NAJBOLJE
KAKVOČE NUDI

MEDIČ-ZANKL

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

CENTRALA

MARIBOR NOVI SAD
PODRUŽNICA SKLADIŠTE
TVORNICE:
LJUBLJANA-MEDVODE

Franc Swaty, Maribor

Utemeljeno 1870

Tovarna umetnih brusov in osl
priporoča v nakup svoje, sve-
tovni la s uživajoče izdelke:

Swaty-kamen, znamke »Alumina«, Swaty-kamen »Diamond« in »Swatyn«, najboljše povlačilne kamne za brite, nadalje povlačilne kamne za orodje, Swaty-kamen »Rapid« v vseh zrnatih vrstah in Swaty-kamen »Grizlith«, kožne kamne za odstranitev kurjih oči in trde kože ter pile za nohte »Swatyn«, brusne kamne za kose, znamke »Swatyn«, iz izvrstne brusne tvrine.

Veliko skladišče pravih belgijskih kamnov in odlomkov, kakor tudi gladnih in Carborundum-plošč vseh mer in raznih zrn. Najboljše žagline brusne plošče v treh velikostih in dveh jakostih. Vskovrstna bruslina in likalna sredstva in končno naravn brusni kamni ter drčalniki.

Pisarna: Maribor, Maistrova ulica št. 5.

FRANC CERAR, družba z o. z.
v Domžalah pri Ljubljani
tovarna

slamnikov in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Popravila se sprejemajo
vsako sredo v Ljubljani,
Prešernova ulica št. 5, na
dvor. Kovačević & Tršan.

Cenj. dame in gospodje!

Vse kar prinaša današnja moda, se izdeluje po meri v krojačnici za dame in gospode trdke

Brata Brunskole

Ljubljana, Zidovska 5.

Istotam vsakovrstni lastni konfekcijski izdelki, modni predmeti, srajce, kravate itd.

Po najbolji konkurenčnih cenah!

L. N. TOLSTOJ: Kreutzerjeva sonata

v prevodu Frana Pogačnika
je izšla kot zvezek 22
„Splošne knjižnice“.

Cena broš. Din 14.—,
vez. » 20.—.

Zvezna knjigarna,
Ljubljana, Marijin trg 8.

Hišne potrebščine

emajlirane težke posode
znamke „Goliath“ in lažje
vrste, češkoslov. proizvoda,
pločevinasto in lito posodo,
porcelanasto, kameninasto in
stekleno robo se kupi najceneje
in najbolje pri trdki

A. Vicel,

Maribor, Glavni trg št. 5

Gradbeno podjetje Arhitekt V. Krainer & Co., Jesenice.

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA, DOMZALE
ZAGREB.

zvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

Ruski tisk
RUSSKAJA PECATJ
D. Z. O. Z.
ima na zalogi vse vrste
RUSKIH KNJIG
kakor beletristične, znanstvene, šolske in otročje, velika zaloga not, lastnih izdaj. — Posebna biblioteka je ruski čitajoči publiki za malo odškodnino na razpolago.
Kataloge pošiljamo brezplačno.
Cene znatno znižane! Plaćljivo tudi v mesečnih obrokih!

--- ZAHTEVAJTE CENIK! ---
ŽIČNIKE
kolarnike, brezglavne, žičnike, za strešno lepenko in krovnike, krepinstifte, ščetarje in tapetnike, štukturne kaveljčke, poveznike s polokroglimi glavami, sponke za brzojavno žico, kotnike z zarezo, žbice za čevlje z vrto glavo, londonske žbice s polokroglo glavo, cvikovec za pete znamke „P“ in raznovrstno
vlečeno in žgano žico
izdelujem in razpošiljam na veliko in malo že od 100 kg dalje po najnižjih cenah.
SIMON PIRC, KROPA (Slovenija)
--- ZAHTEVAJTE CENIK! ---

SPLOŠNA KNJIŽNICA

St.	Iz.	Broj.	Vez.
1.	Albrecht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str.	Din 12.—	Din 17.—
2.	Rado Murnik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str.	„ 16.—	„ 22.—
3.	I. Rozman: Testament, ljudska drama v 4 dej., 105 str.	„ 12.—	„ 17.—
4.	Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str.	„ 20.—	„ 26.—
5.	Fran Milčinski: Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, veselomodre črtice I., 72 str.	„ 8.—	„ 13.—
6.	L. Novák: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradač, 45 str.	„ 6.—	„ 11.—
7.	Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Uta, 111 str.	„ 12.—	„ 17.—
8.	E. Gaboriau: Akt št. 113, roman, poslov. E. V., 536 str.	„ 22.—	„ 28.—
9.	Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str.	„ 24.—	„ 30.—
10.	I. Albrecht: Andrej Ternouk, religiozna karikatura, 55 str.	„ 6.—	„ 11.—
11.	Pavel Golia: Peterčkovice poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	„ 12.—	„ 17.—
12.	Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	„ 12.—	„ 17.—
13.	V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zun, 112 str.	„ 10.—	„ 15.—
14.	Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	„ 26.—	„ 32.—
15.	Edmond in Jules de Goncourt: Renée Maupérin, roman, prevel P. V. B., 239 str.	„ 15.—	„ 21.—
16.	Janko Samec: Življenje, pesmi, 112 str.	„ 15.—	„ 20.—
17.	Prosper Mérimée: Verne duše v vicah, povest, prevel Mirko Pretnar, 80 str.	„ 9.—	„ 14.—
18.	Jarosl. Vrhlický: Oporoka lukovskega grajsčaka, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradač, 47 str.	„ 6.—	„ 11.—
19.	Gerhart Hauptmann: Potopljeni zvon, dramatska bajka v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtek, 124 str.	„ 16.—	„ 22.—
20.	Jul. Zeyer: Gompači in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prevel dr. Fr. Bradač, 154 str.	„ 14.—	„ 20.—
21.	Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, II., 73 str.	„ 8.—	„ 15.—
22.	L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata, roman, poslovenil Fr. Pogačnik	„ 14.—	„ 20.—
23.	Sophokles: Antigone, žalna igra, posl. C. Golar, 80 str.	„ 9.—	„ 14.—
24.	E. L. Bullver: Poslednji dnevi Pompejev, I. del (v tisku)	„ 12.—	„ 17.—
25.	E. L. Bullver: Poslednji dnevi Pompejev, II. del (v tisku)	„ 12.—	„ 17.—
26.	L. Andrejev: Črne maske, drama, poslov. Jos. Vidmar, 82 str. broš.	„ 12.—	„ 17.—

Znanstvena zbirka (veliki 8° format):
St. 1. Dr. L. Cermelj: Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije, 52 str. „ 16.— „ 23.—
Za vsak zvezek je računati po Din — 80 poštne in odpravnine.

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.

Jadranska banka, d. d. Beograd

Delniška glavica: Din. 60.000.000
Centrala (začasno) Ljubljana
Rezerve: Din. 32.515.000

Podružnice:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Ljubljana	Sarajevo
Bled	Ercegnovi	Kotor	Maribor	Split
Cavtat	Jelsa	Kranj	Metković	Sibenik
Celje	Jesenice		Prevalje	Zagreb

Naslov za brzojave: JADRANSKA

Amerikanski oddelek — Potniški urad

INOZEMSKA ZASTOPSTVA: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar. AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir, Puerto Natales.

AFILACIJA: Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St. New York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.